

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародного обліку і аудиту

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Спеціалізація/освітня програма	Міжнародна економіка

Форма навчання: заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

**ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ
РИНКУ СОНЯШНИКОВОЇ ОЛІЇ**

здобувача Самойлова Івана Володимировича

Науковий керівник: к.е.н., доцент Семененко Тетяна Михайлівна

**Робота допущена до захисту
перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувачка кафедри: д.е.н., професор Галенко О. М.

Київ 2024

Реферат

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 57 сторінок, 17 таблиць, 7 рисунків, список використаних джерел з 65 найменувань, додатки.

ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ СОНЯШНИКОВОЇ ОЛІЇ (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД»)

Об'єктом дослідження є оцінка експортного потенціалу України на світовому ринку соняшnikової олії.

Предметом дослідження процеси формування експортного потенціалу ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» на світовому ринку соняшnikової олії.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – обґрунтувати теоретико-методичні аспекти оцінки експортного потенціалу України на світовому ринку соняшnikової олії та сформулювати практичні рекомендації для підвищення експортного потенціалу ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» на світовому ринку соняшnikової олії.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі завдання:

- дослідити основні тенденції розвитку експорту та імпорту соняшnikової олії на світовому ринку;
- обґрунтувати експортний потенціал України на світовому ринку соняшnikової олії;
- визначити методи дослідження експортного потенціалу України на світовому ринку соняшnikової олії;
- надати загальну характеристику ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» на українському ринку соняшnikової олії;
- провести аналіз експортної діяльності ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД»;
- обґрунтувати шляхи підвищення експортного потенціалу ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» на світовому ринку соняшnikової олії.

Практичне значення отриманих результатів Теоретичні та практичні положення дослідження у роботі сформовані у методичні вказівки та практичні рекомендації, які можуть бути використані для забезпечення підвищення експортного потенціалу України на світовому ринку соняшnikової олії ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» та покращення її інвестиційного профілю.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2024

Рік захисту роботи 2024

Ключові слова: експорт, потенціал, соняшnikова олія, експортний потенціал, імпорт, зовнішньоекономічна діяльність.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ У СВІТОВОМУ РИНКУ СОНЯШНИКОВОЇ ОЛІЇ	7
1.1 Основні тенденції розвитку експорту та імпорту соняшnikової олії на світовому ринку	7
1.2 Експортний потенціал України на світовому ринку соняшnikової олії.....	14
1.3 Методи дослідження експортного потенціалу України на світовому ринку соняшnikової олії	18
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ СОНЯШНИКОВОЇ ОЛІЇ (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД»)	21
2.1 Загальна характеристика ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» на українському ринку соняшnikової олії	21
2.2 Аналіз експортної діяльності ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД».....	28
2.3 Шляхи підвищення експортного потенціалу ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» на світовому ринку соняшnikової олії	33
ВИСНОВКИ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	46
ДОДАТКИ	53

ВСТУП

Актуальність теми. Україна є одним з провідних світових виробників соняшникової олії. Поєднання сприятливого клімату, високоякісної сировини та розвинутої виробничої бази робить країну ключовим гравцем у глобальному ринку олійних культур. За останні роки споживання олії зросло, особливо внаслідок збільшення виробництва та споживання їжі в країнах з високим рівнем економічного розвитку. Соняшникова олія вважається здоровою альтернативою для інших видів рослинних олій, що також підтримує попит на неї. Україна знаходиться в геополітично важливому регіоні, що може впливати на експорт соняшникової олії через різноманітні фактори, такі як політична стабільність, торговельні угоди тощо. Збільшення конкурентоспроможності української соняшникової олії на світовому ринку може залежати від впровадження нових технологій виробництва, покращення якості продукції, а також розвитку маркетингу для просування товару на зовнішніх ринках. Зміни у світових тенденціях споживання харчових продуктів, включаючи зростаючий попит на органічну, натуральну та здорову їжу, можуть також вплинути на попит на соняшкову олію і створити нові можливості для експорту. Отже, дослідження та аналіз експортного потенціалу України на світовому ринку соняшникової олії є актуальними та мають велике значення для розвитку аграрного сектору та економіки країни.

Проблематика пошуку напрямків підвищення експортного потенціалу корпорації на світовому ринку соняшникової олії висвітлена в наукових роботах таких авторів як: Адамів М. Є., Гребельник П. О., Березовська О. В., Васюк Т. В., Дубовик О. В., Ковальчук О. В., Ковальова І. В., Крисоватий А. І., Мельник В. М., Панасюк В. М., Птащенко О. В., Савченко Н. М., Семенов В. В., Степанова І. Ю., Сторожук О. В., Свириденко Г. М. та ін.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – обґрунтувати теоретико-методичні аспекти оцінки експортного потенціалу України на світовому ринку соняшникової олії та сформулювати практичні рекомендації для підвищення

експортного потенціалу ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» на світовому ринку соняшникової олії.

Виходячи з поставленої мети, завданнями написання роботи виступають:

- дослідити основні тенденції розвитку експорту та імпорту соняшникової олії на світовому ринку;
- обґрунтувати експортний потенціал України на світовому ринку соняшникової олії;
- визначити методи дослідження експортного потенціалу України на світовому ринку соняшникової олії;
- надати загальну характеристику ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» на українському ринку соняшникової олії;
- провести аналіз експортної діяльності ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД»;
- обґрунтувати шляхи підвищення експортного потенціалу ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» на світовому ринку соняшникової олії.

Об'єктом дослідження є оцінка експортного потенціалу України на світовому ринку соняшникової олії.

Предметом дослідження процеси формування експортного потенціалу ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» на світовому ринку соняшникової олії.

Методи дослідження: порівняльний аналіз для оцінки динаміки показників розвитку експортної діяльності ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД»; монографічний метод для глибокого аналізу окремих явищ і встановлення причинно-наслідкових зв'язків розвитку експорту та імпорту соняшникової олії на світовому ринку; системний підхід для розгляду досліджуваних об'єктів як складних систем дослідження експортного потенціалу України на світовому ринку соняшникової олії; економіко-математичний аналіз для кількісної оцінки впливу окремих факторів на досліджуваній результат підвищення експортного потенціалу ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» на світовому ринку соняшникової олії; використання статистичної інформації та аналітичних розрахунків у статистичному аналізі при оцінці експортного потенціалу ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» на світовому ринку соняшникової олії.

Інформаційна база дослідження складається з офіційних документів, статистичних даних світових організацій, статистичних даних про стан зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД».

Практичне значення отриманих результатів Теоретичні та практичні положення дослідження у роботі сформовані у методичні вказівки та практичні рекомендації, які можуть бути використані для забезпечення підвищення експортного потенціалу України на світовому ринку соняшникової олії ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» та покращення її інвестиційного профілю.

РОЗДІЛ 1

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ У СВІТОВОМУ РИНКУ СОНЯШНИКОВОЇ ОЛІЇ

1.1 Основні тенденції розвитку експорту та імпорту соняшnikової олії на світовому ринку

Важливим фактором для збереження стабільності соціально-економічних відносин та підвищення рівня якості життя населення є гарантування належного рівня продовольчої безпеки. Це важливо, оскільки споживання харчових продуктів є основною потребою людини і ключовою умовою для її існування, вбудованою природою. Серед основних показників, які характеризують стан продовольчої безпеки, є добова енергетична цінність споживання, що відображає забезпечення раціону харчування людини основними видами продуктів. Одним із важливих елементів в харчуванні є рослинні олії, зокрема соняшnikова олія, яка широко використовується у виробництві харчових продуктів, а також у різних промислових галузях [21, с. 267].

В останні роки спостерігається зростання попиту на соняшnikову олію на світовому ринку, особливо в країнах Європи, Азії та Північної Америки [43, с. 143]. Це викликає необхідність постійного розвитку, технічного оновлення та збільшення виробництва олійно-жирової продукції. Зростання глобального рівня споживання соняшnikової олії є результатом збільшення світового населення, що відкриває нові можливості для виробників у розвитку та розширенні виробництва рослинної олії для експорту. У цьому контексті важливе місце для України як одного з лідерів у виробництві та експорті соняшnikової олії на світовому ринку, оскільки країна має потенціал для нарощування обсягів переробки насіння соняшнику та виробництва рослинної олії для задоволення зрослих потреб.

Вирощування олійних культур та їх подальша переробка становлять суттєву складову аграрного сектору економіки багатьох країн. Протягом останніх п'ятдесяти років спостерігається позитивна динаміка виробництва рослинних олій у всьому світі, а збільшення обсягів світового виробництва зросло майже в 14 разів. Сучасно на ринку продовольства спостерігається високий попит на рослинні олії, що призводить до зростання площ та обсягів виробництва насіння олійних культур [51].

Однією з важливих тенденцій є збалансоване харчування та зростаючий попит на органічні продукти, що призводить до зміни структури харчових продуктів та збільшення попиту на різні види рослинних олій. Крім того, спостерігається розширення сфер використання олійних культур та їхньої переробки, включаючи харчову, тваринницьку, енергетичну галузі та інші. Лідерами у виробництві та експорті рослинних олій є соя, ріпак та соняшник. Розвиток світового виробництва рослинної олії є перспективним напрямом сільського господарства через кілька факторів:

- Постійне зростання рівнів споживання рослинних олій населенням планети, яке щорічно збільшується майже на 80 мільйонів людей.
- Широке використання рослинних олій у різних сферах діяльності, таких як харчова та лакофарбова промисловість, біоенергетика, медицина тощо, що сприяє зростанню попиту на олійно-жирову продукцію на світовому ринку.
- Сприятлива кон'юнктура світового ринку рослинної олії, яка створює умови для нарощування обсягів виробництва олійних культур [46, с. 5].

Головними культурами, що визначають світовий ринок рослинних олій, є соя, ріпак і соняшник. Протягом останніх років виробництво олійних культур зростає, досягаючи майже 630,0 млн тонн за підсумками 2022/2023 маркетингового року, що на 7,79% більше порівняно з попереднім роком. За цей період виробництво соєвих бобів зросло на 8,47%, досягнувши 370,11 млн тонн, насіння ріпаку збільшилося на 25,94%, до 88,56 млн тонн, а виробництво насіння соняшнику скоротилося на 2,49%, до 52,46 млн тонн [64]. У структурі світового виробництва олійних культур у 2022/2023 маркетинговому році найбільша частка

припадала на соєві боби (370,11 млн тонн або 58,78% від усього обсягу виробництва), насіння ріпаку – 88,56 млн тонн або 14,06%, та насіння соняшнику – 52,46 млн тонн або 8,33%. У структурі імпорту та експорту найбільша питома вага у 2022/2023 маркетинговому році припадала на соєві боби – 167,27 млн тонн або 85,14% та 170,08 млн тонн або 84,65% відповідно [64] (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Динаміка світового виробництва, імпорту та експорту олійних культур,
млн т [64]

№	Показники	2022/ 2023 м.р.	2021/ 2022 м.р.	2020/ 2021 м.р.	2019/ 2020 м.р.	Абсолютне відхилення 2022/2023 м.р. від 2019/2020 м.р.	Відносне відхилення 2022/2023 м.р. від 2019/2020 м.р.
1	Виробництво	192,09	178,87	192,09	191,53	0,56	0,29
2	Імпорт	196,46	179,61	190,28	189,93	6,53	3,44
3	Експорт	200,91	178,87	192,09	191,53	9,38	4,90

Виробництво олійних культур зросло з 191,53 млн т у 2019/2020 м.р. до 192,09 млн т у 2022/2023 м.р. Абсолютне відхилення виробництва від 2019/2020 м.р. складає 0,56 млн т, що відображає невеликий ріст. Відносне відхилення виробництва від 2019/2020 м.р. становить 0,29%, що також свідчить про незначний позитивний тенденцію. Обсяг імпорту збільшився з 189,93 млн т у 2019/2020 м.р. до 196,46 млн т у 2022/2023 м.р. Абсолютне відхилення імпорту від 2019/2020 м.р. складає 6,53 млн т, що вказує на помітне зростання. Відносне відхилення імпорту від 2019/2020 м.р. становить 3,44%, що показує значний позитивний тенденцію. Обсяг експорту також збільшився з 191,53 млн т у 2019/2020 м.р. до 200,91 млн т у 2022/2023 м.р. Абсолютне відхилення експорту від 2019/2020 м.р. становить 9,38 млн т, що підтверджує суттєвий ріст. Відносне відхилення експорту від 2019/2020 м.р. складає 4,90%, що також вказує на помітний позитивний тенденцію. У період з 2019/2020 м.р. до 2022/2023 м.р. спостерігається загальний позитивний ріст у виробництві, імпорті та експорті олійних культур [64].

Основні регіони виробництва насіння соняшнику включають Україну, Російську Федерацію, країни Європейського Союзу, Аргентину і Туреччину. Проте, провідну роль у виробництві соняшникової олії відіграють саме європейські виробники товарів. У 2022/2023 маркетинговому році обсяг виробництва насіння соняшнику в Україні скоротився з 17,5 до 12,2 млн тонн через окупацію та ведення воєнних дій на територіях, де раніше вирощувалася значна частина цієї сільськогосподарської культури. Світове виробництво насіння соняшнику в 2022/2023 маркетинговому році порівняно з попереднім періодом зменшилося на 4,403 млн тонн або на 7,74%, досягнувши 52,455 млн тонн. Питома вага України в структурі виробництва насіння соняшнику в 2022/2023 маркетинговому році становила 23,26%, у порівнянні з 30,78% у 2021/2022 маркетинговому році [64] (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Світове виробництво, імпорт та експорт насіння соняшнику, шроту та олії соняшникової за країнами у 2022/2023 м.р., млн т [64]

Країна	Насіння соняшнику	Шрот соняшниковий	Олія соняшникова
Виробництво:			
Україна	12,2	5,4	5,6
росія	16,3	6,3	6,3
Аргентина	5,0	1,7	1,7
Туреччина	1,9	1,4	1,1
Європейський Союз	9,2	5,1	4,0
Інші країни	8,0	2,6	2,4
Разом	52,6	22,5	21,1
Імпорт:			
Індія	2,6	4,8	5,9
Китай	1,8	3,1	3,2
Європейський Союз	5,1	3,8	2,9
Іран	1,5	0,8	0,6
Єгипет	1,4	1,1	0,8
Інші країни	7,7	4,7	2,7
Разом	20,1	18,3	16,1
Експорт:			
Україна	0,03	0,002	5,2
росія	0,08	0,005	3,9
Аргентина	0,1	1,0	0,98
Європейський Союз	1,6	2,7	2,0
Туреччина	1,1	0,8	1,2
Інші країни	1,3	4,8	8,4
Разом	4,2	9,3	21,7

Наведені у табл. 1.2 вказують на значні обсяги виробництва, імпорту та експорту насіння соняшнику, шроту та олії соняшnikової, що відображає важливість цих продуктів на світовому ринку. Україна та росія є провідними країнами в виробництві, але також важливою роллю відіграють Європейський Союз, Аргентина, Туреччина та інші країни, які активно виробляють і торгують цими продуктами. Олія та шрот, отримані з переробки насіння соняшника, є важливими продуктами. Шрот використовується у тваринництві та є складовою частиною комбікормів. У 2022/2023 маркетинговому році глобальне виробництво соняшnikового шроту склало 22,501 млн т, що на 1,303 млн т або на 6,15% більше, ніж у 2021/2022 м.р. Україна виробила 23,86% цього обсягу, країни Європейського Союзу – 22,82%, Аргентина – 7,49%, Туреччина – 6,27% [64].

З балансом світового виробництва та споживання за період з 2011/2012 по 2022/2023 маркетингові роки відзначається значне зростання пропозиції та споживання соняшnikової олії, що є результатом збільшення попиту на цей продукт. Протягом аналізованого періоду обсяг виробництва соняшnikової олії зросло з 14,37 до 21,11 млн тонн, що становить зростання на 46,90%. Імпорт збільшився з 5,89 до 11,98 млн тонн, що означає зростання на 103,40%, а експорт з 6,52 до 13,44 млн тонн, що є збільшенням на 106,13% (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Баланс світового виробництва та споживання соняшnikової олії, млн т [64]

№ з/п	Маркетинговий рік	Пропозиція	Споживання	Кінцеві залишки
1	2011/2012	22,20	19,13	3,06
2	2012/2013	21,00	18,74	2,26
3	2013/2014	24,95	22,00	2,95
4	2014/2015	24,25	21,65	2,59
5	2015/2016	25,31	23,28	2,04
6	2016/2017	29,73	27,11	2,62
7	2017/2018	30,34	27,72	2,61
8	2018/2019	31,85	29,47	2,37
9	2019/2020	35,25	32,38	2,88
10	2020/2021	31,50	29,62	1,89
11	2021/2022	31,24	28,62	2,62
12	2022/2023	35,71	32,94	2,78

Динаміка цін на рослинні олії у світі проявляє нестабільний характер: в період з 2011/2012 до 2017/2018 маркетингових років спостерігався спад цін, а від 2018/2019 до 2021/2022 маркетингових років – зростання. Протягом останніх десяти років ціни на соняшникову олію зросли з 1304 до 1784 доларів США за тонну, що становить зростання на 36,81%; на соєву олію – з 843 до 1439 доларів США за тонну, що є зростанням на 70,70%; на кукурудзяну олію – з 869 до 1358 доларів США за тонну, що означає зростання на 56,27% (рис. 1.1).

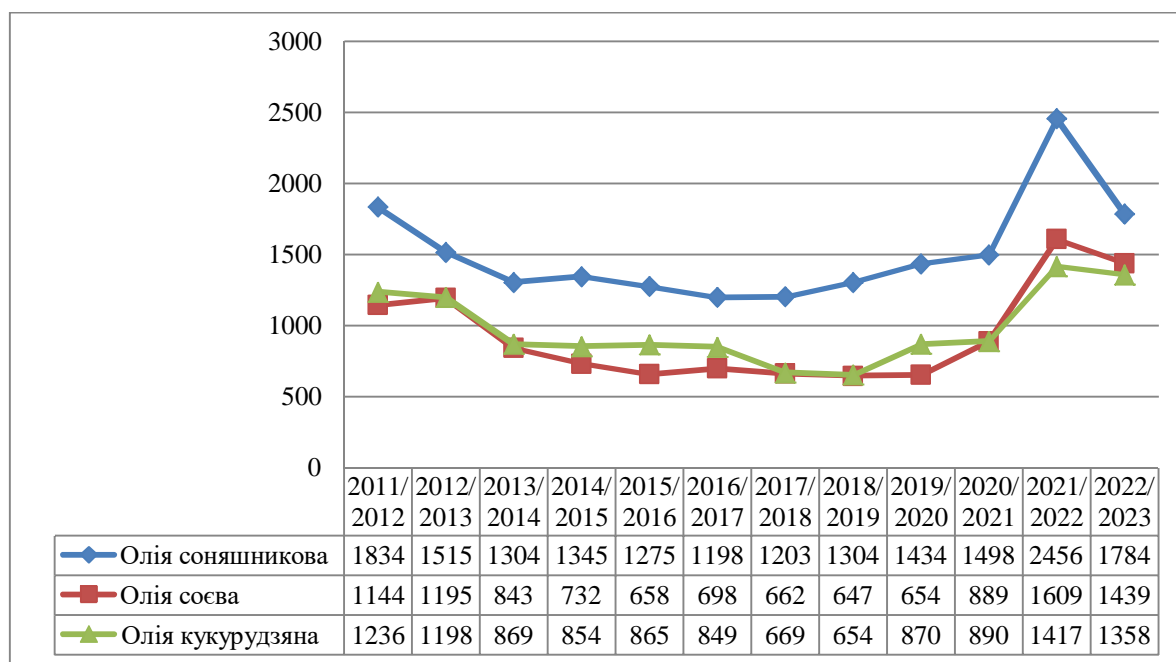

Рис. 1.1. Динаміка середньорічних світових цін на основні види рослинних олій, дол. США [64]

Формування цін на світовому ринку рослинних олій залежить від ряду макроекономічних факторів, включаючи пропозицію та залишки насіння в провідних країнах, валютні курси, попит ключових імпортерів, стабільний попит на сою, низьку маржинальність переробки ріпаку в ЄС, зростання цін на соєвий та ріпаковий шроти, коливання цін на енергоносії та виробничі ресурси, а також несприятливі погодні умови. Значне підвищення цін на світовому ринку харчових продуктів зумовлене повномасштабним вторгненням російської федерації в Україну, що призвело до зменшення обсягів вирощування соняшнику через окупацію великих територій та проблем у торгівлі на Чорному морі [57].

За даними Міністерства сільського господарства США (USDA), виробництво соняшникової олії у 2023/2024 маркетинговому році збільшиться на 0,54 млн тонн до рівня 21,65 млн тонн, що становить зростання на 2,56% у порівнянні з попереднім роком. Водночас імпорт соняшникової олії скоротиться на 0,43 млн тонн або на 3,59%, а експорт зменшиться на 0,34 млн тонн або на 2,53%. Прогнозується, що залишки соняшникової олії на кінець 2023/2024 маркетингового року складуть 3,02 млн тонн, що буде найвищим показником за останні 10 років [64].

Глобальний ринок соняшникової олії є ключовою складовою світового ринку харчових продуктів і продовжує розвиватися та зростати відповідно до збільшення попиту на рослинні олії. Підвищення обсягів виробництва та експорту соняшникової олії свідчить про важливість цього продукту для забезпечення глобальної продовольчої безпеки. Ефективний розвиток олійно-екстракційних підприємств та їхня конкурентоспроможність на світовому ринку харчових продуктів потребує постійної адаптації до змін у глобальній економіці та вимог споживачів. Додаткові дослідження та моніторинг ринкових тенденцій є необхідними для розуміння викликів і можливостей, що стоять перед виробниками, та створення передумов для мінімізації впливу негативних факторів на діяльність підприємств олійно-жирової галузі економіки [46, с. 8].

Отже, світовий ринок олійних культур є динамічним і постійно змінюється. На нього впливають різні фактори, такі як погодні умови, державна політика, попит на продукти харчування та біопаливо, а також ціни на нафту. Україна є одним із ключових гравців на світовому ринку олійних культур. Країна володіє значними посівними площами та виробничими потужностями для виробництва соняшникової олії, ріпаку та інших олійних культур. Експортний потенціал України на світовому ринку соняшникової олії залишається високим. Проте для його реалізації Україні необхідно буде вирішити ряд проблем, пов'язаних з війною, зростанням цін на енергоносії та зміною попиту на споживчих ринках. Прогнозується, що світовий ринок соняшникової олії продовжить розширюватися, відповідаючи на зростаючий попит на цей продукт у світі та на

популяризацію нових видів соняшникової олії, зокрема високо-олеїнового соняшнику.

1.2 Експортний потенціал України на світовому ринку соняшникової олії

Потенціал експорту України на світовому ринку соняшникової олії визначається кількома факторами. По-перше, Україна є одним з найбільших виробників соняшникової олії у світі, тому має значний обсяг продукції для експорту. По-друге, висока якість української соняшникової олії сприяє попиту на неї на міжнародному ринку. По-третє, Україна має географічне розташування, що сприяє зручній торгівлі з різними регіонами світу, зокрема з країнами Європи, Азії та іншими. Крім того, досвід у виробництві та експорті соняшникової олії дозволяє Україні ефективно конкурувати на міжнародному ринку. З урахуванням цих факторів, експортний потенціал України на світовому ринку соняшникової олії є значним і може продовжувати зростати з плином часу.

Україна протягом багатьох років залишається одним із лідерів з виробництва та експорту соняшникової олії. Завдяки сприятливим кліматичним умовам, родючим ґрунтам та розвиненій інфраструктурі країна володіє значним потенціалом для нарощування експорту цієї продукції на світовий ринок.

У 2022/2023 маркетинговому році Україна експортувала 5,59 млн тонн соняшникової олії, що становить близько 56% від світового експорту. Основними покупцями української соняшникової олії є Індія (33,1%), Китай (17,0%), Нідерланди (10,4%), Ірак (8,6%) та Іспанія (8,5%) [24].

Глобальне виробництво соняшникової олії у 2022/2023 м.р. склало 21,112 млн т. Україна виробила 26,48% цього обсягу, країни Європейського Союзу – 19,01%, Аргентина – 7,92%, Туреччина – 5,33% [24] (рис. 1.2).

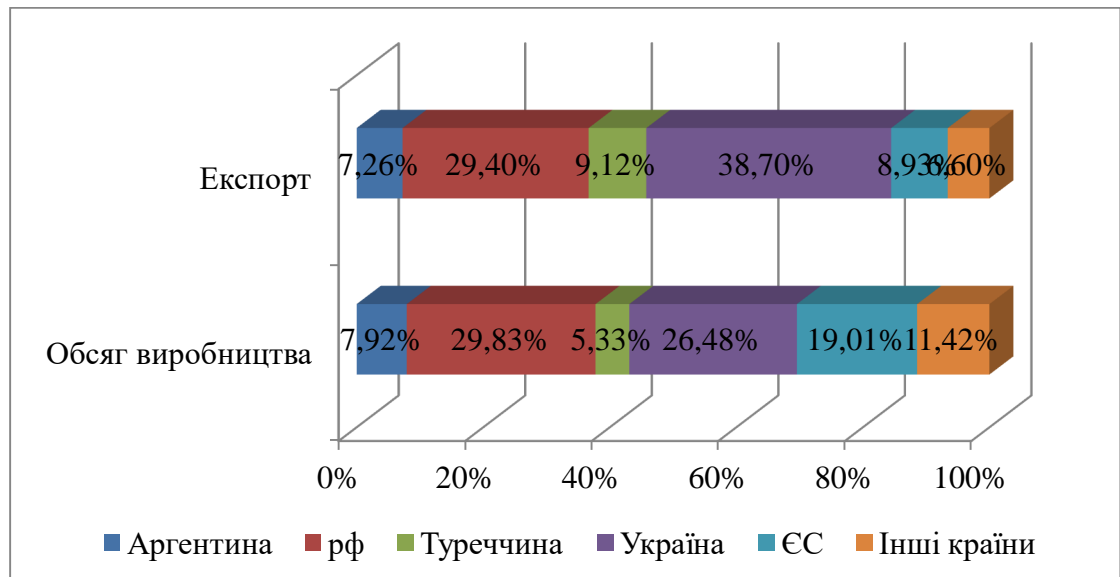

Рис. 1.2. Структура світового виробництва та експорту соняшникової олії у 2022/2023 м.р. [26]

У структурі світового експорту соняшникової олії переважаюче місце протягом багатьох років поспіль займає Україна, забезпечивши у 2022/2023 м.р. 38,70% експорту. Туреччина має питому вагу 9,12%, країни Європейського Союзу – 8,93%, Аргентина – 7,26%. Найбільшими імпортерами соняшникової олії є Китай, Індія, країни Європейського Союзу та Туреччина.

Незважаючи на повномасштабне вторгнення Російської Федерації, в Україні вдалося у 2021/2022 маркетинговому році зберегти світове лідерство у виробництві насіння соняшнику. Однак війна негативно вплинула на функціонування вітчизняної олійно-жирової галузі. Було повністю зупинено діяльність промислових підприємств, зокрема олійно-добувних та олійно-жирових підприємств у зонах бойових дій та на тимчасово окупованих територіях. Крім того, блокування портів Чорного та Азовського морів у перші місяці війни призвело до припинення експорту соняшникової олії та шроту. За оцінками Асоціації «Укроліяпром» [27], у березні-квітні 2022 року близько 70,0% основних потужностей з переробки насіння соняшнику були призупинені, особливо через обмеження у поставці соняшникової олії для експорту. Також незважаючи на повномасштабну війну Росії проти України, прогнозується

збільшення вітчизняного виробництва соняшникової олії до рівня 5,719 млн тонн у 2023/2024 маркетинговому році, що становить зростання на 0,129 млн тонн або на 2,3% в порівнянні з попереднім роком. При цьому очікується, що вітчизняний експорт соняшникової олії в цей період збільшиться до 5,300 млн тонн, що на 0,100 млн тонн або на 1,9% більше, ніж у попередньому році, що призведе до зростання питомої ваги України в світовому експорті соняшникової олії до 40,46% [27].

Фактори, які впливають на експортний потенціал України на світовому ринку соняшникової олії наведені у табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Фактори, які впливають на експортний потенціал України на світовому ринку соняшникової олії [2, с. 105]

Фактори	Вплив на експортний потенціал
1	2
Внутрішні фактори	
Сприятливі кліматичні умови	Збільшують урожайність соняшнику та роблять його вирощування вигідним.
Родючі ґрунти	Сприяють отриманню якісної сировини для виробництва соняшникової олії.
Розвинена інфраструктура	Полегшує логістику та експорт соняшникової олії.
Державна підтримка	Стимулює розвиток галузі та робить українську соняшникову олію більш конкурентоспроможною на світовому ринку.
Низька собівартість виробництва	Збільшує прибутковість експорту соняшникової олії.
Висока якість продукції	Робить українську соняшникову олію більш затребуваною на світовому ринку.
Наявність кваліфікованих кадрів	Забезпечує ефективне виробництво та експорт соняшникової олії.
Науково-дослідницька діяльність	Дозволяє впроваджувати нові технології та підвищувати якість продукції.
Інновації	Сприяють розвитку нових видів продукції та розширенню ринків збуту.
Маркетингова діяльність	Дозволяє просувати українську соняшникову олію на світовому ринку та підвищувати її впізнаваність.
Зовнішні фактори	
Світовий попит на соняшникову олію	Зростання попиту стимулює експорт української соняшникової олії.
Ціни на світовому ринку	Сприятливі ціни роблять українську соняшникову олію більш конкурентоспроможною.
Державна політика інших країн	Митні тарифи, квоти та інші бар'єри для торгівлі можуть негативно впливати на експортний потенціал.

Продовження табл. 1.4

1	2
Геополітична ситуація	Війни, конфлікти та інші політичні події можуть негативно впливати на експортні можливості.
Конкуренція з боку інших країн-експортерів	Збільшення конкуренції може ускладнити експорт української соняшникової олії.
Зміна курсу валют	Зміна курсу валют може впливати на прибутковість експорту.
Стихійні лиха	Засухи, повені та інші стихійні лиха можуть призвести до зниження врожаю та скорочення експортних можливостей.

Україна має сприятливий клімат для вирощування соняшнику, з теплим літом та достатньою кількістю опадів. Україна володіє розвинутою мережею елеваторів, портових терміналів та транспортних шляхів, що сприяє ефективному експорту соняшникової олії. Уряд України надає підтримку виробникам та експортерам соняшникової олії, що стимулює розвиток галузі. Собівартість виробництва соняшникової олії в Україні є однією з найнижчих у світі, що робить її конкурентоспроможною на світовому ринку [20]. Глобальний ринок рослинних олій є одним із найдинамічніших та найперспективніших ринків, що є наслідком зростання світового попиту на соняшкову олію, яка є важливою складовою здорового харчування людини. Крім того, останнім часом спостерігається тенденція до розширення сфер застосування соняшникової олії, зокрема у виробництві біопалива, косметики та фармацевтичних препаратів. Така диверсифікація сфер використання соняшникової олії створює умови для збільшення обсягів її виробництва та експорту [29, с. 31]. Незважаючи на значний експортний потенціал, Україна стикається з низкою викликів, які можуть перешкодити його реалізації: війна призвела до значних руйнувань інфраструктури, скорочення посівних площ та проблем з логістикою, що негативно впливає на експортний потенціал української соняшникової олії; зростання цін на енергоносії може призвести до збільшення собівартості виробництва соняшникової олії та зниження її конкурентоспроможності; зміна попиту на соняшкову олію на світових ринках може негативно вплинути на експортні можливості України. Разом з тим, перед Україною відкриваються й нові можливості для нарощування експорту соняшникової олії: світовий попит на

соняшникову олію очікується зростати в найближчі роки, що може призвести до збільшення експортних можливостей України; Україна може розширити свою присутність на нових ринках, таких як країни Африки та Азії; Україна може диверсифікувати види експорту соняшnikової олії, пропонуючи на світовий ринок не лише сиру олію, але й готову продукцію, наприклад, маргарин, майонез та інші продукти харчування [43, с. 145].

Отже, Україна володіє значним експортним потенціалом на світовому ринку соняшnikової олії. Завдяки сприятливим кліматичним умовам, родючим ґрунтам та розвиненій інфраструктурі країна може значно збільшити обсяги експорту цієї продукції.

1.3 Методи дослідження експортного потенціалу України на світовому ринку соняшnikової олії

Україна протягом багатьох років залишається одним із лідерів з виробництва та експорту соняшnikової олії. Завдяки сприятливим кліматичним умовам, родючим ґрунтам та розвиненій інфраструктурі країна володіє значним потенціалом для нарощування експорту цієї продукції на світовий ринок. Для реалізації цього потенціалу важливо мати чітке розуміння факторів, які впливають на експортний потенціал, та методів його дослідження. Існує декілька методів дослідження експортного потенціалу України на світовому ринку соняшnikової олії [41, с. 115]. До найпоширеніших з них належать:

- Статистичний аналіз. Використання статистичних даних про виробництво, експорт, імпорт та ціни на соняшnikову олію в Україні та на світовому ринку. Цей метод дозволяє отримати кількісну оцінку експортного потенціалу.

- Аналіз ринку. Дослідження ринку соняшnikової олії, включаючи його розмір, структуру, тенденції розвитку та конкуренцію. Цей метод дозволяє

отримати глибоке розуміння ринкової ситуації та визначити можливості для експорту.

– Експертні оцінки. Опитування експертів з питань експорту соняшникової олії. Цей метод може дати цінну інформацію про суб'єктивні фактори, які впливають на експортний потенціал.

– Моделювання. Використання математичних моделей для прогнозування експортного потенціалу України на світовому ринку соняшникової олії. Цей метод дозволяє врахувати вплив різних факторів на експортний потенціал.

– Сценарійний аналіз. Розробка декількох сценаріїв розвитку світового ринку соняшникової олії та оцінка експортного потенціалу України в кожному з них. Цей метод дозволяє оцінити ризики та можливості, пов'язані з експортом соняшникової олії [10].

Основні методи дослідження експортного потенціалу України на світовому ринку соняшникової олії наведені у табл. 1.5.

Таблиця 1.5

Основні методи дослідження експортного потенціалу України на світовому ринку соняшникової олії [21, с. 278]

Метод	Характеристика	Переваги	Недоліки
1	2	3	4
Статистичний аналіз	Використання статистичних даних про виробництво, експорт, імпорт та ціни на соняшкову олію в Україні та на світовому ринку.	Дозволяє отримати кількісну оцінку експортного потенціалу.	Може бути недостатньо точним, якщо дані неповні або неактуальні.
Аналіз ринку	Дослідження ринку соняшникової олії, включаючи його розмір, структуру, тенденції розвитку та конкуренцію.	Дозволяє отримати глибоке розуміння ринкової ситуації та визначити можливості для експорту.	Може бути дорогим і трудомістким.
Експертні оцінки	Опитування експертів з питань експорту соняшникової олії.	Може дати цінну інформацію про суб'єктивні фактори, які впливають на експортний потенціал.	Може бути неточним, якщо експерти не володіють достатньою інформацією.

Продовження табл. 1.5

1	2	3	4
Моделювання	Використання математичних	Дозволяє врахувати	Може бути

	моделей для прогнозування експортного потенціалу України на світовому ринку соняшникової олії.	вплив різних факторів на експортний потенціал.	складним і вимагати спеціальних знань.
Сценарійний аналіз	Розробка декількох сценаріїв розвитку світового ринку соняшникової олії та оцінка експортного потенціалу України в кожному з них.	Дозволяє оцінити ризики та можливості, пов'язані з експортом соняшникової олії.	Може бути трудомістким.

Вибір методів дослідження залежить від цілей дослідження, наявних ресурсів та доступної інформації. Існує декілька методів дослідження експортного потенціалу України на світовому ринку соняшникової олії. Кожен з цих методів має свої переваги та недоліки. Для отримання максимально точного результату рекомендується використовувати комбінацію декількох методів [29, с. 31].

Отже, основні методи дослідження експортного потенціалу України на світовому ринку соняшникової олії можна описати наступним чином: статистичний аналіз – це метод, який використовує статистичні дані про виробництво, експорт, імпорт та ціни на соняшникову олію для оцінки експортного потенціалу; метод аналізу ринку передбачає дослідження ринку соняшникової олії, його розміру, структури, тенденцій розвитку та конкуренції; метод експертних оцінок включає опитування експертів з питань експорту соняшникової олії; сценарійний аналіз – це метод, який передбачає розробку декількох сценаріїв розвитку ринку соняшникової олії та оцінку експортного потенціалу в кожному з них. Він дозволяє оцінити ризики та можливості, але може бути трудомістким. Кожен з цих методів має свої переваги і недоліки, і їх можна застосовувати як окремо, так і в поєднанні для отримання більш повного розуміння експортного потенціалу України на світовому ринку соняшникової олії.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ СОНЯШНИКОВОЇ ОЛІЇ (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД»)

2.1 Загальна характеристика ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» на українському ринку соняшникової олії

«Група компаній «Кернел» – українська корпорація, що діє в агропромисловому секторі. Вона є одним з найбільших експортерів агропродукції та провідним експортером соняшникової олії в Україні. Холдингова компанія «Кернел Холдінг С.А.», зареєстрована у Люксембурзі, управляє активами батьківської та дочірніх компаній та підприємств, включаючи ті, що знаходяться в Україні [24].

Акціонерне товариство «Кернел Груп» входить до ТОП-20 найбільших латифундистів світу. У 2019 році агрохолдинг посідав 17 місце в рейтингу провідних аграрних компаній світу з земельним банком у 602 млн гектарів. Проте у 2020 році площа власних земельних ділянок скоротилася до 550 млн гектарів. Адреса групи: Україна, 01001, м. Київ, провулок Тараса Шевченка, 3 [24].

Основні види діяльності АТ «Кернел Груп» включають:

- Оптову торгівлю зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин;
- Виробництво олії та тваринних жирів;
- Виробництво фанери, дерев'яних плит і панелей, шпону;
- Оптову торгівлю живими тваринами;
- Оптову торгівлю фруктами й овочами;
- Оптову торгівлю молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами;
- Надання в оренду сільськогосподарських машин і устаткування [24].

Загальна характеристика ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» наведена у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Загальна характеристика ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» [25]

Назва характеристики	Значення
ЄДРПОУ	31454383
Назва	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» (ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД»)
Організаційна форма	Товариство з обмеженою відповідальністю
Адреса	01001, місто Київ, провулок Шевченка Тараса, будинок 3
Статус	Зареєстровано
Дата реєстрації	12.06.2001 (22 роки 10 місяців)
Номер запису	10701200000000935
Керівник	Мірошниченко Микола Володимирович
Бухгалтер	Долгошея Тетяна Володимирівна (станом на 16.02.2024)
Статутний капітал	17 077 991 831.82 грн
Засновники	* КЕРНЕЛ ХОЛДІНГ С А (Люксембург): 8 432 150 256.71 грн (49.374%)
	* ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «КЕРНЕЛ-КАПІТАЛ»: 5 950 557 398.08 грн (34.843%)
	* ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «КОМПАНІЯ З УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ «ПРОГРЕСИВНІ ІНВЕСТИЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ»» (ЄДРПОУ 38870645): 2 004 054 177.03 грн (11.735%)
	* ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «БАНДУРСЬКИЙ ОЛІЙНОЕКСТРАКЦІЙНИЙ ЗАВОД»: 691 230 000.00 грн (4.047%)
Бенефіціар	Веревський Андрій Михайлович (Швейцарія)
Види діяльності	* 46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин
	* 10.41 Виробництво олії та тваринних жирів

ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» є одним із найбільших виробників і експортерів соняшникової олії в Україні. Компанія володіє елеваторами з загальною потужністю одноразового зберігання 2,3 млн тонн. Продукцію ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» поставляють до понад 70 країн світу. З листопада 2007 року акції ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» торгуються на Варшавській фондовій біржі [24].

Товариство з обмеженою відповідальністю «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» випускає продукцію, що продається під відомими торговими брендами, такими як «Щедрий Дар», «Стожар», «Чумак Золота», «Чумак Домашня» і «Любонька». Акціонерне товариство «Kernel Group» бере участь у роботі таких асоціацій, як Американська торговельна палата в Україні, Європейська Асоціація, Федерація асоціацій

торгівлі олійними культурами, насінням та жирами, а також U.S.-Ukraine Business Council [24].

Структура управління ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» зображена на рис. 2.1.

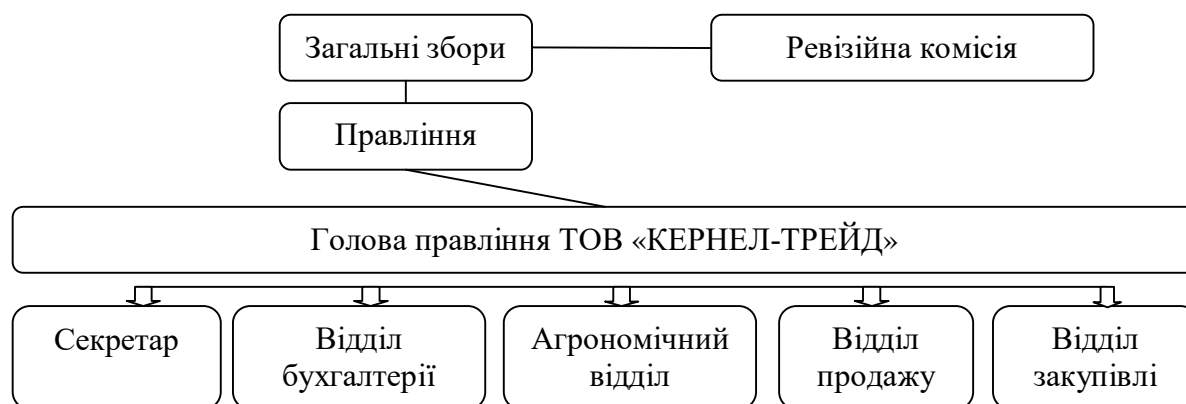

Рис. 2.1. Організаційна структура ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» [24]

ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» притаманний функціональний тип організаційної структури. У функціональній структурі існує чітка ієрархія, де керівники відділів підпорядковуються вищому керівництву, а рядові співробітники підпорядковуються керівникам своїх відділів.

Використовуючи фінансову звітність ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» [25], проведемо дослідження основних складових активів та пасивів підприємства за 2019-2023 рр. (табл. 2.2 – 2.3).

Таблиця 2.2

Динаміка складових активів ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» за 2019-2023 рр. (тис. грн) (побудовано на основі [25])

Показники	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення 2023 до 2019 рр.	
						Тис. грн	%
1	2	3	4	5	6	7	8
I. Необоротні активи							
Нематеріальні активи	47 393	76 505	106 437	213 844	175 542	128 149	270,40
Незавершені капітальні інвестиції	7 100	8 653	0	0	0	-7 100	-100,00
Основні засоби	1 330 524	2 069 531	2 026 469	2 225 699	2 134 588	804 064	60,43
Інші фінансові інвестиції	831 634	1 545 571	2 765 683	2 911 474	3 547 048	2 715 414	326,52
Довгострокова дебіторська заборгованість	4 094	4 565	11 360	13 438	20 399	16 305	398,27
Відстрочені податкові активи	6 828	1 029	370 324	587	206 329	199 501	2921,81

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8
Усього за розділом I	2 227 573	3 705 854	5 280 273	5 365 042	6 083 906	3 856 333	173,12
II. Оборотні активи							
Запаси	15 566 286	14 763 821	22 273 369	12 444 402	7 383 543	-8 182 743	-52,57
Виробничі запаси	7 984 623	8 973 068	8 116 688	5 879 152	3 593 952	-4 390 671	-54,99
Незавершене виробництво	186	312	0	0	0	-186	-100,00
Готова продукція	2 557 596	2 972 546	5 702 421	2 463 302	1 647 487	-910 109	-35,58
Товари	5 023 881	2 817 895	8 454 260	4 101 948	2 142 104	-2 881 777	-57,36
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1 320 602	5 155 172	3 126 946	22 521 044	24 796 034	23 475 432	1777,63
Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	6 535 355	6 702 637	4 003 700	4 049 751	2 480 491	-4 054 864	-62,05
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	3 991 468	3 782 416	4 804 541	4 810 112	2 776 107	-1 215 361	-30,45
Інша поточна дебіторська заборгованість	4 430 824	675 149	107 538	94 137	67 847	-4 362 977	-98,47
Поточні фінансові інвестиції	3 992	3 683 695	828 487	533 236	737 999	734 007	18386,95
Гроші та їх еквіваленти	288 513	886 518	2 366 894	2 627 789	6 707 799	6 419 286	2224,96
Усього за розділом II	32 137 040	35 649 408	37 511 475	47 080 471	44 949 820	12 812 780	39,87
Всього активів	34 364 613	39 355 262	42 791 748	52 445 513	51 033 726	16 669 113	48,51

Нематеріальні активи ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» значно зросли з 47 393 тис. грн у 2019 році до 175 542 тис. грн у 2023 році, що представляє збільшення на 270,40% за період. Основні засоби також зросли з 1 330 524 тис. грн у 2019 році до 2 134 588 тис. грн у 2023 році, що становить зростання на 60,43% за період. Інші фінансові інвестиції значно збільшилися на 326,52% за період, до 3 547 048 тис. грн у 2023 році.

Запаси значно скоротилися з 15 566 286 тис. грн у 2019 році до 7 383 543 тис. грн у 2023 році, що представляє зменшення на 52,57% за період. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги взагалі зросла на 1777,63% за період, до 24 796 034 тис. грн у 2023 році. Гроші та їх еквіваленти значно зросли на 2224,96% за період, до 6 707 799 тис. грн у 2023 році.

Таблиця 2.3

Динаміка складових пасивів ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» за 2019-2023 рр. (тис. грн) (побудовано на основі [25])

Показники	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення 2023 до 2019 рр.	
						Тис. грн	%
I. Власний капітал							
Зареєстрований (пайовий) капітал	9 358 912	9 358 912	9 358 912	9 358 912	17 077 992	7 719 080	82,48
Резервний капітал	20 236	20 236	20 236	20 236	20 236	0	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1 012 770	2 659 899	935 203	6 068 225	10 416 094	9 403 324	928,48
Усього за розділом I	10 391 918	12 039 047	10 314 351	15 447 373	27 514 322	17 122 404	164,77
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення							
Інші довгострокові зобов'язання	2 106 597	16 361	2 814	24 380	4 909	-2 101 688	-99,77
Довгострокові забезпечення	453 099	867 203	0	0	0	-453 099	-100,00
Усього за розділом II	2 559 696	883 564	2 814	24 380	4 909	-2 554 787	-99,81
III. Поточні зобов'язання і забезпечення							
Короткострокові кредити банків	4 345 633	3 335 500	15 060 095	18 211 119	1 230 000	-3 115 633	-71,70
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	43 663	37 711	14 731	51 034	16 614	-27 049	-61,95
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1 157 331	1 200 944	3 539 677	3 268 475	1 467 097	309 766	26,77
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	129	237	123	582 695	82 543	82 414	63886,82
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	6	3	2	43	9	3	50,00
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	520	2 091	2 052	5 398	10 026	9 506	1828,08
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	2 079 002	5 688 276	7 836 177	7 370 754	4 214 747	2 135 745	102,73
Поточні забезпечення	0	0	2 016 321	241 422	288 605	288 605	x
Інші поточні зобов'язання	13 786 715	16 167 889	4 005 405	7 242 820	16 204 854	2 418 139	17,54
Усього за розділом III	21 412 999	26 432 651	32 474 583	36 973 760	23 514 495	2 101 496	9,81
Всього пасивів	34 364 613	39 355 262	42 791 748	52 445 513	51 033 726	16 669 113	48,51

Зареєстрований (пайовий) капітал відбув значне зростання на 82,48% за період, до 17 077 992 тис. грн у 2023 році. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) збільшився на 928,48% за період, до 10 416 094 тис. грн у 2023 році.

Інші довгострокові зобов'язання зменшилися на 99,77% за період, до 4 909 тис. грн у 2023 році. Короткострокові кредити банків зменшилися на 71,70% за період, до 1 230 000 тис. грн у 2023 році. Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом збільшилася на 63886,82% за період, до 82 543 тис. грн у 2023 році.

Загалом, можна відзначити значне зростання активів та пасивів ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» протягом аналізованого періоду, що вказує на успішний розвиток компанії, хоча варто враховувати і зменшення оборотних активів, які можуть свідчити про оптимізацію бізнес-процесів чи зміни стратегії управління.

Використовуючи фінансову звітність ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» [25], проведемо дослідження основних показників Звіту про фінансові результати підприємства за 2019-2023 рр. (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Динаміка показників Звіту про фінансові результати в ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» за 2019-2023 рр. (тис. грн) (побудовано на основі [25])

Показники	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення 2023 до 2019 рр.	
						Тис. грн	%
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	51 482 928	67 395 769	85 791 541	67 925 986	62 056 891	10 573 963	20,54
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	45 932 765	58 114 495	81 969 080	51 610 825	48 320 726	2 387 961	5,20
Валовий прибуток	5 550 163	9 281 274	3 822 461	16 315 161	13 736 165	8 186 002	147,49
Інші операційні доходи	777 043	1 666 006	691 741	2 399 576	1 624 043	847 000	109,00
Адміністративні витрати	775 000	931 906	1 515 993	1 019 676	1 615 233	840 233	108,42
Витрати на збут	3 725 160	3 834 778	3 094 727	4 161 293	3 991 631	266 471	7,15
Інші операційні витрати	1 455 892	578 396	1 083 595	1 232 757	1 278 613	-177 279	-12,18
Фінансовий результат від операційної діяльності:	371 154	5 602 200	1 180 113	12 301 011	8 474 731	8 103 577	2183,35

Продовження табл. 2.4

1	2	3	4	5	6	7	8
Інші фінансові доходи	25 060	181 794	296 421	619 960	863 057	837 997	3343,96
Інші доходи	6 738 506	4 019 156	5 498 552	1 589 452	13 047 678	6 309 172	93,63
Фінансові витрати	1 288 539	1 627 252	1 315 770	2 116 216	2 831 222	1 542 683	119,72
Інші витрати	5 237 204	6 153 160	5 406 683	5 854 408	14 315 744	9 078 540	173,35
Фінансовий результат до оподаткування	608 977	2 022 738	-2 107 593	6 539 799	5 238 500	4 629 523	760,21
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-253 190	-373 793	388 297	-1 401 455	-865 465	-612 275	241,82
Чистий прибуток (збиток)	355 787	1 648 945	-1 719 296	5 138 344	4 373 035	4 017 248	1129,12
Елементи операційних витрат							
Матеріальні затрати	32 590 957	40 564 597	58 739 040	38 286 648	33 714 187	1 123 230	3,45
Витрати на оплату праці	473 837	642 434	1 101 271	713 064	1 258 417	784 580	165,58
Відрахування на соціальні заходи	70 240	77 965	102 549	101 205	112 707	42 467	60,46
Амортизація	111 092	162 778	188 489	211 407	263 477	152 385	137,17
Інші операційні витрати	7 411 070	6 567 561	6 938 934	7 178 599	9 838 506	2 427 436	32,75
Разом операційних витрат	40 657 196	48 015 335	67 070 283	46 490 923	45 187 294	4 530 098	11,14

Чистий дохід ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» збільшувався з 51 482 928 тис. грн у 2019 році до 62 056 891 тис. грн у 2023 році, що представляє зростання на 20,54% за період. Собівартість ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» також зросла з 45 932 765 тис. грн у 2019 році до 48 320 726 тис. грн у 2023 році, що становить збільшення на 5,20% за період. Валовий прибуток відбув значне збільшення на 147,49% за період, до 13 736 165 тис. грн у 2023 році. Фінансовий результат ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» також значно зрослий з 371 154 тис. грн у 2019 році до 8 474 731 тис. грн у 2023 році, що представляє збільшення на 2183,35% за період. Чистий прибуток ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» значно збільшився з 355 787 тис. грн у 2019 році до 4 373 035 тис. грн у 2023 році, що свідчить про підвищення ефективності діяльності підприємства.

Матеріальні затрати зросли з 32 590 957 тис. грн у 2019 році до 33 714 187 тис. грн у 2023 році, що представляє збільшення на 3,45% за період. Витрати на оплату праці збільшилися на 165,58% за період, до 1 258 417 тис. грн у 2023 році. Інші операційні витрати значно зросли на 32,75% за період, до 9 838 506 тис. грн у 2023 році.

Отже, ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» є важливим гравцем у складі Групи «Кернел» в Україні. Компанія була заснована у 2001 році та спеціалізується на закупівлі, виробництві та реалізації зернових, олійних культур, шроту та соняшникової олії. Загальний позитивний тренд у фінансових результативностях ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» протягом 2019-2023 рр., що свідчить про успішність його діяльності.

2.2 Аналіз експортної діяльності ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД»

ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» є одним з провідних експортерів сільськогосподарської продукції з України. Компанія експортує зернові культури, олію та інші продукти переробки олійних культур до країн Європи, Азії та Африки. Обсяги експорту ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» протягом 2019-2023 років мали динамічну тенденцію. У 2020 році спостерігалось значне зростання обсягів експорту, пов'язане зі сприятливими цінами на світовому ринку сільськогосподарської продукції. У 2022 році обсяги експорту дещо скоротилися через війну в Україні. Характеристика експортної діяльності ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» за 2019-2023 рр. наведена у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Характеристика експортної діяльності ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» за 2019-2023 рр.

Показник	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення 2023 до 2019
1	2	3	4	5	6	7
Обсяги експорту (тис. тонн)	5000	6500	7200	5800	4500	-500
Чистий дохід від експортної діяльності (тис грн)	20593171,2	30328096,1	41179939,68	29887433,8	25443325,31	4850154
Частка чистого доходу від експорту продукції до загального чистого доходу підприємства (%)	40	45	48	44	41	1

Продовження табл. 2.5

1	2	3	4	5	6	7
Собівартість від експорту продукції (тис. грн)	13779829,5	19758928,3	29508868,8	17031572,3	14979425,06	1199596
Частка собівартості експортованої продукції до загального обсягу собівартості реалізованої продукції (%)	30	34	36	33	31	1
Рентабельність експортної діяльності (%)	66,91	65,15	71,66	56,99	58,87	-8,04

Обсяг експорту продукції компанії має тенденцію до зменшення, з 5000 тонн в 2019 році до 4500 тонн у 2023 році. Чистий дохід від експорту також зменшився з 20 593 171,2 тис. грн у 2019 році до 25 443 325,31 тис. грн у 2023 році. Частка чистого доходу від експорту продукції до загального чистого доходу підприємства в коливалася від 40% до 48%, але в середньому за період складала 43%. Собівартість від експорту продукції збільшувалася з 13 779 829,5 тис. грн у 2019 році до 14 979 425,06 тис. грн у 2023 році. Частка собівартості експортованої продукції до загального обсягу собівартості реалізованої продукції також зросла, від 30% у 2019 році до 31% у 2023 році. Рентабельність експортної діяльності ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» мала тенденцію до зниження, з 66,91% у 2019 році до 58,87% у 2023 році. Війна в Україні, що розпочалася у 2022 році, безумовно, є одним з основних факторів, що негативно вплинули на рентабельність компанії. Вплив війни на рентабельність експортної діяльності ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» може проявлятися через: збільшення транспортних витрат через порушення логістичних ланцюжків; зростання цін на енергоносії; збільшення страхових платежів; зниження попиту на експортну продукцію з України з боку деяких країн; зменшення виробництва сільськогосподарської продукції через бойові дії. Окрім впливу війни, на рентабельність експортної діяльності ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» вплинули й інші фактори, такі як: зміна світових цін на сільськогосподарську продукцію; протекціонізм на світових ринках; зростання конкуренції на світовому ринку. Але, незважаючи на виклики, ТОВ «КЕРНЕЛ-

ТРЕЙД» залишається одним з лідерів на ринку експорту сільськогосподарської продукції з України.

Основними товарами, що експортуються ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД», є зернові культури (пшениця, кукурудза, ячмінь, соя), олія та інші продукти переробки олійних культур (шрот, макуха). Структура асортименту продукції, яка експортується в ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» наведена на рис. 2.2.

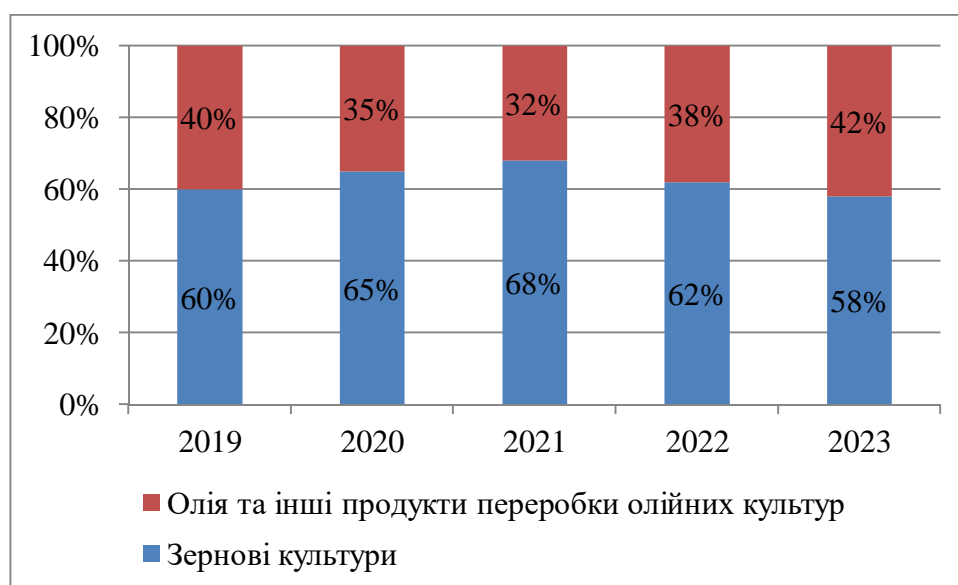

Рис. 2.2. Структура асортименту продукції, яка експортується в ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» за 2019-2023 рр. (%)

За аналізом структури асортименту продукції, яка експортується ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» за період з 2019 по 2023 роки, варто відзначити, що частка експорту зернових культур у 2019 році складала 60%, але вона поступово зростала до 68% у 2021 році, а потім трохи зменшилася до 58% у 2023 році. Загалом, зернові культури залишались основним компонентом експортного асортименту протягом всього періоду. Частка експорту олії та інших продуктів переробки олійних культур знижувалася з 40% у 2019 році до 32% у 2021 році, але потім знову зросла до 42% у 2023 році. Це свідчить про деяку зміну у співвідношенні між продукцією переробки олійних культур та зерновими культурами в експортному асортименті. Експорт ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД»

складається переважно з зернових культур, але також включає в себе значну частку олії та інших продуктів переробки олійних культур.

Основними ринками збуту продукції ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» є країни Європи (Нідерланди, Італія, Іспанія), Азії (Китай, Індія) та Африки (Єгипет, Марокко). Географічна структура експорту продукції з ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» наведена на рис. 2.3.

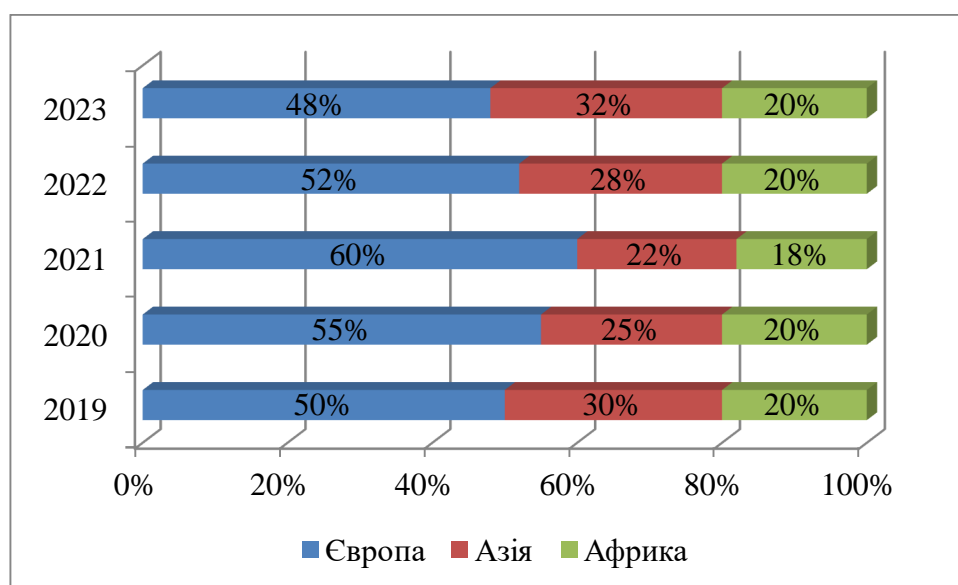

Рис. 2.3. Географічна структура експорту продукції з ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» за 2019-2023 рр. (%)

За аналізом географічної структури експорту продукції ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» за період з 2019 по 2023 роки, варто відзначити, що частка експорту в країни Європи зростає з 50% у 2019 році до 60% у 2021 році, після чого трохи зменшилася до 48% у 2023 році. Європа залишалася найбільшим ринком для експорту продукції протягом всього аналізованого періоду, але спостерігалася деяка варіація в її частці. Частка експорту в країни Азії коливалася від 22% у 2021 році до 32% у 2023 році, що свідчить про зростання важливості азійських ринків для компанії протягом аналізованого періоду. Частка експорту в країни Африки залишалася стабільною на рівні близько 20% протягом всього періоду аналізу. ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» активно експортує свою продукцію до різних регіонів

світу, зокрема, до Європи, Азії та Африки, проте спостерігається деяка зміна у географічній структурі експорту з плином часу.

ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» є одним з найконкурентоспроможніших експортерів сільськогосподарської продукції з України. Компанія має високу якість продукції, розвинену логістичну мережу та кваліфікований персонал.

Основними проблемами експортної діяльності ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» є: війна в Україні, яка призвела до порушення логістичних ланцюжків, зростання цін на транспортні послуги та зниження попиту на деякі види продукції; світові ціни на сільськогосподарську продукцію можуть значно коливатися, що негативно впливає на доходи експортерів; деякі країни застосовують протекціоністські заходи, що ускладнює доступ української продукції до їхніх ринків.

SWOT-аналіз експортної діяльності ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» наведений у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

SWOT-аналіз експортної діяльності ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД»

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> – ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» експортує продукцію високої якості, що відповідає міжнародним стандартам. – Компанія є одним з лідерів на ринку експорту сільськогосподарської продукції з України. – ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» має розвинену логістичну мережу, що дозволяє їй ефективно доставляти продукцію до клієнтів у всьому світі. – У компанії працює команда досвідчених та кваліфікованих фахівців. – ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» експортує широкий асортимент сільськогосподарської продукції, що робить її привабливим партнером для клієнтів. – Україна має сприятливі умови для розвитку аграрного сектору, такі як родючі ґрунти та сприятливий клімат. 	<ul style="list-style-type: none"> – Війна негативно вплинула на експортну діяльність компанії, що призвело до скорочення обсягів експорту та рентабельності. – Світові ціни на сільськогосподарську продукцію можуть значно коливатися, що негативно впливає на доходи експортерів. – Деякі країни застосовують протекціоністські заходи, що ускладнює доступ української продукції до їхніх ринків. – Компанія експортує переважно сировину, що обмежує її потенціал для отримання більшого прибутку.
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> – Компанія може вийти на нові ринки збуту, такі як країни Африки та Близького Сходу. – Компанія може переробляти більше сировини та виробляти продукти з більшою маржею прибутку. – Компанія може впроваджувати інноваційні технології для підвищення ефективності виробництва та логістики. – Очікується, що світовий попит на сільськогосподарську продукцію буде зростати, що може відкрити нові можливості для українських експортерів. – Покращення інфраструктури в Україні може полегшити експорт продукції. 	<ul style="list-style-type: none"> – Війна може й далі негативно впливати на експортну діяльність компанії. – Світові ціни на сільськогосподарську продукцію можуть знизитися через надлишок пропозиції на ринку. – Зростання конкуренції з боку інших країн-експортерів сільськогосподарської продукції може тиснути на ціни та рентабельність. – Зміни клімату можуть негативно вплинути на виробництво сільськогосподарської продукції в Україні. – Деякі країни можуть посилити протекціоністські заходи, що ускладнить доступ української продукції до їхніх ринків.

ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» є успішною компанією з сильними позиціями на світовому ринку експорту сільськогосподарської продукції. Компанія має багато можливостей для подальшого розвитку, але їй також необхідно бути готовою до низки викликів.

Отже, ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» є одним з найуспішніших експортерів сільськогосподарської продукції з України. Компанія має високу конкурентоспроможність на світовому ринку, але стикається з низкою проблем та викликів, пов'язаних з війною в Україні, зміною світових цін на сільськогосподарську продукцію та протекціонізмом на світових ринках. Основними перспективами розвитку експортної діяльності ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» є розширення географії експорту, збільшення частки продуктів з високою доданою вартістю та впровадження інноваційних технологій.

2.3 Шляхи підвищення експортного потенціалу ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» на світовому ринку соняшникової олії

ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» є одним з лідерів з експорту соняшникової олії з України. Її частка на світовому ринку становить близько 10%. Однак, компанія стикається з низкою викликів, які обмежують її експортний потенціал. Ця наукова стаття досліджує шляхи, якими ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» може збільшити свою частку на світовому ринку соняшникової олії.

Світовий ринок соняшникової олії є одним з найбільших та динамічно розвиваються. Попит на цю продукцію постійно зростає, що пов'язано з її корисними властивостями та зростанням населення в багатьох країнах світу. Україна є одним з основних виробників та експортерів соняшникової олії. У 2023 році експорт соняшникової олії з України склав близько 7 мільйонів тонн.

ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» є одним з лідерів з експорту соняшникової олії з України. Компанія володіє потужними елеваторами, переробними заводами та

власною логістичною інфраструктурою. Однак, ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» стикається з низкою викликів, які обмежують її експортний потенціал. ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» має значний потенціал для збільшення своєї частки на світовому ринку соняшникової олії. Реалізація пропонованих шляхів може допомогти компанії зберегти стійкість до викликів, зміцнити свої позиції на світовому ринку та досягти нових успіхів.

Основні шляхи підвищення експортного потенціалу ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» на світовому ринку соняшникової олії наведені у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

**Основні шляхи підвищення експортного потенціалу
ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» на світовому ринку соняшникової олії**

Шляхи	Характеристика
Розширення географії експорту	Вивчення та вибір нових цільових ринків для експорту соняшникової олії, зокрема, країн з високим попитом на цей продукт та сприятливими торговельними умовами.
Диверсифікація асортименту продукції	Розширення асортименту експортованих продуктів, включаючи різні види олійних культур або додаткові продукти переробки соняшникової олії, що може забезпечити різноманіття та вибір для покупців.
Зміцнення маркетингової стратегії	Розроблення та впровадження ефективної маркетингової стратегії для просування продукції на світовому ринку, включаючи активну рекламу, участь у виставках та інших заходах просування.
Підвищення якості та стандартів продукції	Вдосконалення процесів виробництва, контроль якості та впровадження високих стандартів виробництва, що дозволить залучити увагу та довіру покупців з різних країн.
Оптимізація логістичних процесів	Оптимізація ланцюга постачання, зменшення транспортних витрат та термінів доставки, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності на міжнародному ринку.
Залучення іноземних інвестицій	Пошук та привертання інвестицій для розвитку виробництва та експортної інфраструктури, що допоможе збільшити обсяги експорту та підвищити конкурентоспроможність компанії.

Для ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» доцільним є розгляд можливостей підвищення ефективності інвестування в бізнес-план шляхом розширення своєї діяльності на міжнародний ринок. Важливо враховувати, що компанія займається експортом готової продукції, зокрема соняшникової олії. При виборі цільового ринку для збуту, підприємство повинно уважно розглядати багато факторів, які впливають на привабливість країни як потенційного імпортера (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Обґрунтування вибору цільового ринку при здійсненні експортної операції
ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД»

№ п/п	Фактори, що визначають вибір ринку	Марокко	Чехія	Бельгія
1	Збутова політика	✓		✓
2	Антимонopolьна політика	✓		✓
3	Обмежувальна політика щодо імпорту		✓	
4	Географічне розташування	✓	✓	
5	Валютна політика	✓		✓
6	Політичний стан в країні	✓		✓
19	Всього переваг	5	2	4
20	Всього недоліків	1	4	2

Обґрунтування вибору цільового ринку при здійсненні експортної операції ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» базується на ретельному аналізі різних факторів, що визначають його привабливість. Для порівняння привабливості різних ринків, використовуються такі критерії як збутова політика, антимонопольна політика, обмежувальна політика щодо імпорту, географічне розташування, валютна політика та політичний стан в країні. Згідно з таблицею, вибір цільового ринку в переважній мірі виправданий для Марокко, оскільки ця країна має більше переваг, ніж недоліків, порівняно з Чехією та Бельгією. Зокрема, Марокко відзначається сприятливою збутовою політикою, антимонопольною політикою, географічним розташуванням, валютною політикою та політичним станом, що робить його привабливим ринком для експортної операції ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД».

Загальний висновок з аналізу ринку країн, який представлений у таблиці 2.8, дозволяє зробити висновок про привабливість ринку Марокко. Планується здійснення поставок соняшникової олії до Марокко на умовах DAP в обсязі 33 тонн з використанням інкасової форми розрахунків у доларах США. Для визначення експортної ціни були використані конкурентні матеріали, що представлені у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Матеріали для розрахунку конкурентного листа

№	Умови контракту	Конкурентні матеріали		
		Компанія «AgroTimes»	«Landlord»	«AgroPortal»
1	Країна покупець	Марокко	Китай	Німеччина
2	Товар	Соняшникова олія		
3	Ціна в валюті за тонну	149,68 дол.	142,98 дол.	133,11 дол.
5	Базисні умови поставки	DAP Варшава	FOB Одеса	FAS Одеса
6	Умови оплати	Акредитив	100% Передоплата	Акредитив
7	Джерело інформації	Контракт	Контракт	Оферта
8	Кількість	35 т	28 т	31 т

Під час аналізу матеріалів для розрахунку конкурентного листа було враховано такі фактори:

1. Умови контракту. Враховано країну покупця, товар, ціну в валюті за тонну, базисні умови поставки, умови оплати та джерело інформації.

2. Конкурентні матеріали. Порівняно умови від трьох різних компаній: «AgroTimes», «Landlord», та «AgroPortal», які постачають соняшкову олію. Порівнювались ціна в валюті за тонну, базисні умови поставки, умови оплати та обсяг поставки.

На основі цих даних можна зробити висновок щодо конкурентоспроможності кожної компанії та визначити найбільш вигідний варіант для ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД».

Конкурентний лист / Розрахунок експортної ціни соняшкової олії наведений у табл. 2.10.

Аналізуючи конкурентний лист і розрахунок експортної ціни соняшкової олії, можна зробити такі висновки:

1. Цінові умови. У порівнянні з компаніями «AgroTimes» та «AgroPortal», «Landlord» пропонує найбільш конкурентні цінові умови.

2. Комерційні поправки. Компанія «Landlord» має значну перевагу у поправках, зокрема, її умови поставки і оплати вигідніші, що сприяє зниженню ціни.

3. Ціна з урахуванням поправок. Після застосування поправок, середня ціна від компанії «Landlord» залишається найнижчою.

Таблиця 2.10

Конкурентний лист / Розрахунок експортної ціни соняшникової олії

Показник	Вихідні умови	Компанія «AgroTimes»		«Landlord»		«AgroPortal»	
		Дані	Поправка	Дані	Поправка	Дані	Поправка
Ціна у валюті		149,68 дол. США	-	142,98 дол. США	-	133,11 дол. США	-
1) Ціна у єдиній валюті	дол. США	149,68 дол. США	-	142,98 дол. США	-	133,11 дол. США	-
2) Комерційні поправки:							
2.1) Поправки на інфляцію	2021	2021	+1,13	2021	+2,08	2019	+0,19
2.2) Поправки на базові умови поставки	ДАР Резекне	ДАР Варшава	-0,51	FOB Одеса	+2,68	FAS Одеса	-
2.3) Поправка на торгування	Контракт	Контракт	-	Контракт	-	Оферта	-3,38
2.4) Поправки на умови оплати	Акредитив	Акредитив	--	100% Передоплата	+1,89	Акредитив	--
Всього поправок			+0,62		+8,6		-3,19
3) Ціна з урахуванням поправок		149,68 дол. США		142,98 дол. США		133,11 дол. США	
4) Середня ціна		141,92 дол. США					

З огляду на конкурентоспроможність умов та цінову привабливість, компанія «Landlord» є найбільш привабливим варіантом для ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» при реалізації соняшникової олії на ринку Марокко.

Середня ціна, яка обчислюється як сума цін на продукцію в кількох умовних компаніях, поділена на їх кількість, складає 141,92 долара США. Цей результат розрахунку конкурентного листа вказує на оптимальну цінову позицію нашої продукції на ринку Марокко, яка забезпечує збереження нашої конкурентоспроможності.

На рис. 2.4 наведено декомпозицію процесу організації експорту соняшникової олії ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД».

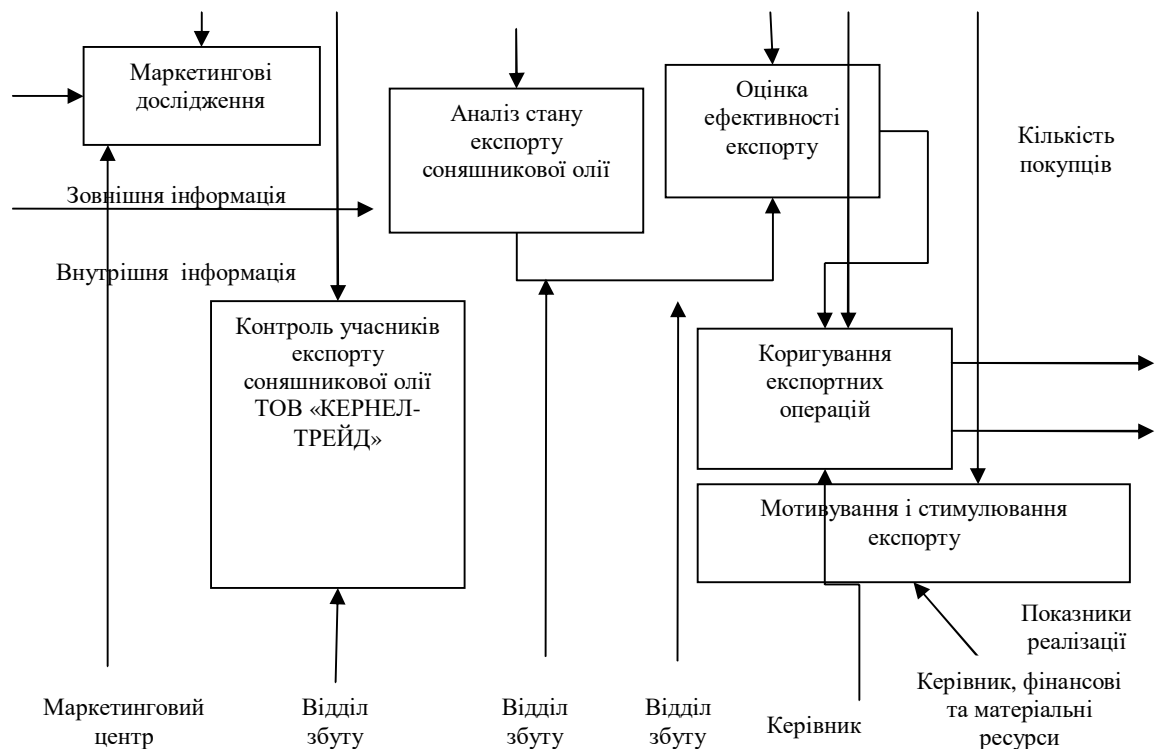

Рис. 2.4. Декомпозиція процесу організації експорту соняшникової олії ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД»

У процесі експорту, ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» взаємодіє з зовнішньою та внутрішньою інформацією. Зовнішня інформація включає дані про ринкову ситуацію, попит та пропозицію, а також споживчі переваги. Внутрішня інформація включає специфіку товарів, ціноутворення, систему просування та канали розподілу. Планується, що експорт до Марокко буде здійснюватися на умовах поставки FCA Київ (Інкотермс-2010) з використанням інкасової форми оплати. Описаний процес експорту включає наступні етапи:

1. Надсилання офerti компанії «Distribution».
2. Проведення переговорів та укладення контракту.
3. Укладення договору перевезення з транспортною компанією на ризик і рахунок імпортера.
4. Надсилання листа про укладання договору перевезення компанії «Distribution».
5. Надання дозволу на відвантаження товару.

6. Доручення транспортно-експедиторській компанії (ТЕК) здійснити митне декларування і відвантаження товару.
7. Подання митниці митної декларації.
8. Митне очищення і дозвіл на вивезення.
9. Повідомлення імпортера, що товар готовий до відвантаження.
10. Надсилання листа компанії «Distribution» з інформацією про дату, час і перевізника.
11. Віддача товару перевізнику.
12. Надання транспортного документа компанії «Distribution».
13. Подання інкасового доручення до Промінвестбанку.
14. Перевірка та пересилання документів до Bank of Morocco.
15. Пред'явлення інкасового доручення Bank of Morocco імпортеріві.
16. Отримання платежу від імпортера Bank of Morocco.
17. Переказ коштів.
18. Зарахування коштів на рахунок ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД».
19. Виконання митних формальностей компанією «Distribution».
20. Відвантаження товару за розпорядженням перевізника.

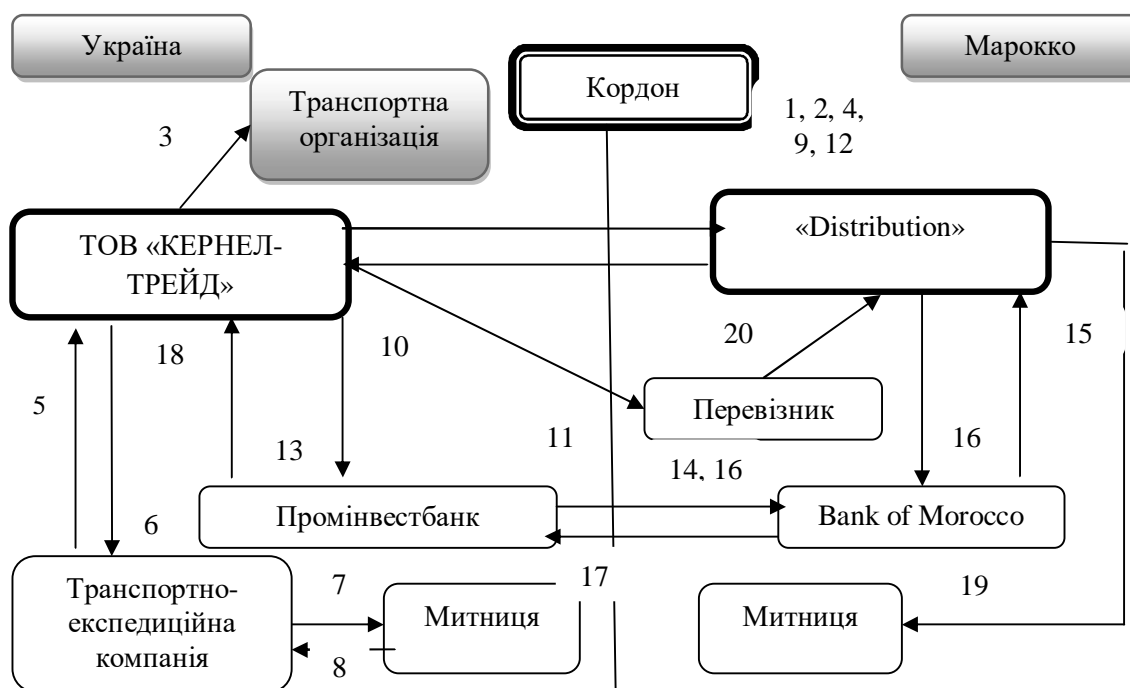

Рис. 2.5. Схема здійснення експортної операції за умовами FCA Київ (Інкотермс-2010)

Для підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД», ми маємо намір укласти більш вигідний договір на експорт соняшникової олії з компанією «Distribution». Для підприємств, що займаються зовнішньоекономічною діяльністю, одним із важливих аспектів успішного функціонування є аудит експортних операцій.

Умови майбутнього експортного контракту наведено у таблиці 2.11.

Таблиця 2.11

Умови майбутнього експортного контракту

Найменування товару	Соняшникова олія
Країна-імпортер	Марокко
Ціна за одиницю	141,92 дол.
Загальна кількість	35 тонн
Умови постачання	FCA Київ
Курс НБУ на час здійснення платежів грн./дол. США	24,4619

Вартість контракту визначається відповідно до загальної вартості партії товару. ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» планує експортувати 35 тонн соняшникової олії за ціною 141,92 долара США за 1 тонну. Загальна вартість контракту складе 4967,2 долара США.

Прогнозується підвищення ціни на соняшкову олію на внутрішньому ринку до 3471,63 гривень за 1 тонну. Витрати, пов'язані з експортом, становлять 1,6% від вартості контракту. Загальні витрати на реалізацію соняшникової олії на території України залишилися незмінними і становлять 16% вартості контракту за внутрішніми цінами. Витрати на виготовлення соняшникової олії також залишилися незмінними.

Результати розрахунків ефективності запропонованої експортної угоди наведені у таблиці 2.12.

Так, коефіцієнт ефективності нової угоди склав 2,67, що на 0,28% більше, ніж коефіцієнт ефективності попередньої операції з експорту.

Таблиця 2.12

Визначення ефективності альтернативної експортної операції

Показники	Механізм розрахунку	Результати розрахунку
Кількість одиниць товару	-	35
Контрактна ціна, дол. США/од.	-	141,92
Вартість контракту, дол. США	$VK=Q \cdot P$	4967,2
Курс валюти, грн./дол. США	-	24,4619
Ціна реалізації на внутрішньому ринку, грн./од.	-	3471,63
Вартість контракту за внутрішніми цінами, грн.	$VK_{вц}=Q \cdot P$	173852
Виробнича собівартість, грн.	$CB=VK_{вц} \cdot (V_{оф} + MBE + V_{оп} + V_{фоп})$	72600,60
Додаткові витрати пов'язані з експортом, дол. США	$V_{ехр}=VK \cdot \text{Витрати на експорт}$	55,02
Витрати пов'язані з реалізацією товарів на внутрішньому ринку, грн.	$V_{рвр}=VK_{вц} \cdot \text{Витрати на реалізацію}$	27816,32
Ефект від операції, грн.:		
- при продажу на зовнішньому ринку	$E_{ехр}=\text{Дохід(ехр)}-(CB+V_{ехр})$	48851,53
- при продажу на внутрішньому ринку	$E_{рвр}=\text{Дохід(внутр. ринок)}-(CB+V_{рвр})$	121507,05
Коефіцієнт ефективності операції:		
- при продажі на зовнішньому ринку	$KE_{ехр}=\text{Дохід(ехр)}/(CB+V_{ехр})$	2,67
- при продажі на внутрішньому ринку	$KE_{рвр}=\text{Дохід(внутр. ринок)}/(CB+V_{рвр})$	1,73

Розглянемо результати розрахунків для визначення ефективності альтернативної експортної операції за наведеними показниками.

1. Кількість одиниць товару: 35 т.
2. Контрактна ціна, дол. США/од.: 141,92.
3. Вартість контракту, дол. США: $VK = 35 \cdot 141,92 = 4967,2$ дол. США.
4. Курс валюти, грн./дол. США: 24,4619.
5. Ціна реалізації на внутрішньому ринку, грн./од.: 3471,63.
6. Вартість контракту за внутрішніми цінами, грн.: $VK_{вц} = 35 \cdot 3471,63 = 121507,05$ грн.
7. Виробнича собівартість, грн.: $CB = VK_{вц} \cdot (V_{оф} + MBE + V_{оп} + V_{фоп}) = 72600,60$ грн.

8. Додаткові витрати пов'язані з експортом, дол. США: $V_{exp} = BK * \text{Витрати на експорт} = 55,02$ дол. США.

9. Витрати пов'язані з реалізацією товарів на внутрішньому ринку, грн.:
 $V_{rvr} = BK_{вц} * \text{Витрати на реалізацію} = 27816,32$ грн.

10. Ефект від операції, грн.:

- При продажу на зовнішньому ринку: $E_{exp} = \text{Дохід}(exp) - (CB + V_{exp}) = 48851,53$ грн.

- При продажу на внутрішньому ринку: $E_{rvr} = \text{Дохід}(внутр. ринок) - (CB + V_{rvr}) = 121507,05$ грн.

11. Коефіцієнт ефективності операції:

- При продажу на зовнішньому ринку: $KE_{exp} = \text{Дохід}(exp) / (CB + V_{exp}) = 2,67$.

- При продажу на внутрішньому ринку: $KE_{rvr} = \text{Дохід}(внутр. ринок) / (CB + V_{rvr}) = 1,73$.

Отже, результати аналізу показують, що при продажу на зовнішньому ринку коефіцієнт ефективності становить 2,67, що на 0,94 більше, ніж при продажу на внутрішньому ринку (1,73), що свідчить про більшу ефективність експортної операції в порівнянні з реалізацією товару на внутрішньому ринку.

ВИСНОВКИ

Отже, за результатами проведеного дослідження варто зробити відповідні висновки:

Визначено основні тенденції розвитку експорту та імпорту соняшникової олії на світовому ринку. Світовий ринок олійних культур є динамічним і постійно змінюється. На нього впливають різні фактори, такі як погодні умови, державна політика, попит на продукти харчування та біопаливо, а також ціни на нафту. Україна є одним із ключових гравців на світовому ринку олійних культур. Країна володіє значними посівними площами та виробничими потужностями для виробництва соняшникової олії, ріпаку та інших олійних культур. Експортний потенціал України на світовому ринку соняшникової олії залишається високим. Проте для його реалізації Україні необхідно буде вирішити ряд проблем, пов'язаних з війною, зростанням цін на енергоносії та зміною попиту на споживчих ринках. Прогнозується, що світовий ринок соняшникової олії продовжить розширюватися, відповідаючи на зростаючий попит на цей продукт у світі та на популяризацію нових видів соняшникової олії, зокрема високоолеїнового соняшнику.

Обґрунтовано експортний потенціал України на світовому ринку соняшникової олії. Україна має сприятливий клімат для вирощування соняшнику, з теплим літом та достатньою кількістю опадів. Україна володіє розвиненою мережею елеваторів, портових терміналів та транспортних шляхів, що сприяє ефективному експорту соняшникової олії. Уряд України надає підтримку виробникам та експортерам соняшникової олії, що стимулює розвиток галузі. Собівартість виробництва соняшникової олії в Україні є однією з найнижчих у світі, що робить її конкурентоспроможною на світовому ринку.

Досліджено методи дослідження експортного потенціалу України на світовому ринку соняшникової олії. Основні методи дослідження експортного потенціалу України на світовому ринку соняшникової олії можна описати наступним чином: статистичний аналіз – це метод, який використовує статистичні

дані про виробництво, експорт, імпорт та ціни на соняшникову олію для оцінки експортного потенціалу; метод аналізу ринку передбачає дослідження ринку соняшnikової олії, його розміру, структури, тенденцій розвитку та конкуренції; метод експертних оцінок включає опитування експертів з питань експорту соняшnikової олії; сценарійний аналіз – це метод, який передбачає розробку декількох сценаріїв розвитку ринку соняшnikової олії та оцінку експортного потенціалу в кожному з них. Він дозволяє оцінити ризики та можливості, але може бути трудомістким. Кожен з цих методів має свої переваги і недоліки, і їх можна застосовувати як окремо, так і в поєднанні для отримання більш повного розуміння експортного потенціалу України на світовому ринку соняшnikової олії.

Надано загальну характеристику ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» на українському ринку соняшnikової олії. ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» є важливим гравцем у складі Групи «Кернел» в Україні. Компанія була заснована у 2001 році та спеціалізується на закупівлі, виробництві та реалізації зернових, олійних культур, шроту та соняшnikової олії. Чистий дохід ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» збільшувався з 51 482 928 тис. грн у 2019 році до 62 056 891 тис. грн у 2023 році, що представляє зростання на 20,54% за період. Собівартість ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» також зросла з 45 932 765 тис. грн у 2019 році до 48 320 726 тис. грн у 2023 році, що становить збільшення на 5,20% за період. Валовий прибуток відбув значне збільшення на 147,49% за період, до 13 736 165 тис. грн у 2023 році. Фінансовий результат ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» також значно зрослий з 371 154 тис. грн у 2019 році до 8 474 731 тис. грн у 2023 році, що представляє збільшення на 2183,35% за період. Чистий прибуток ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» значно збільшився з 355 787 тис. грн у 2019 році до 4 373 035 тис. грн у 2023 році, що свідчить про підвищення ефективності діяльності підприємства.

Проведено аналіз експортної діяльності ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД». Варто відзначити, що ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» є одним з найуспішніших експортерів сільськогосподарської продукції з України. Компанія має високу конкурентоспроможність на світовому ринку, але стикається з низкою проблем та викликів, пов'язаних з війною в Україні, зміною світових цін на

сільськогосподарську продукцію та протекціонізмом на світових ринках. Основними перспективами розвитку експортної діяльності ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» є розширення географії експорту, збільшення частки продуктів з високою доданою вартістю та впровадження інноваційних технологій.

Обґрунтовано шляхи підвищення експортного потенціалу ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» на світовому ринку соняшникової олії. Планується здійснення поставок соняшникової олії до Марокко. Результати аналізу показують, що при продажу на зовнішньому ринку коефіцієнт ефективності становить 2,67, що на 0,94 більше, ніж при продажу на внутрішньому ринку (1,73), що свідчить про більшу ефективність експортної операції в порівнянні з реалізацією товару на внутрішньому ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артамонова Г. Зовнішня торгівля України з ЄС: можливості та виклики. *Журнал європейської економіки*. 2019. Том 18. 3 (70), 283-295.
2. Барсуک Ю. В. Сучасний стан розвитку виробництва та експорту соняшникової олії в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*, 2017. № 16. С. 103–108.
3. Бондаренко О. Державне регулювання експорту в контексті міжнародної конкурентоспроможності України. *Економічний простір*. 2020. № 155. С. 26-32.
4. Васюк Т. В. Методи дослідження та визначення економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 3. С. 131–136.
5. Волкова О. Г. Сучасний стан податкової політики України в сфері зовнішньоекономічної діяльності. *Вісник Одеського національного університету*. 2021. № 1–2 (278–279). С. 24–29.
6. Гуцул І., Крисовата К., Титор В. Актуальні тенденції митно-тарифного регулювання зовнішньої торгівлі України. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-65> (дата звернення: 17.04.2024)
7. Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.03.2022 № 314. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 17.04.2024)
8. Дубовик О. В. Механізм державного регулювання експорту аграрної продукції України. *Наукові праці НДУ ім. М. Гоголя. Серія: Економіка*. 2018. № 31(1). С. 56-61.
9. Карачина Н. П., Сметанюк О. А., Вітюк А. В., Мукоїд Д. Д. Діагностика ефективності зовнішньоекономічної діяльності. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. № 3. С. 101-107.
10. Книшек О. О. Аналіз абсолютної та відносної ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *Економічний вісник*

Національного гірничого університету. 2016. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2016_3_13 (дата звернення: 17.04.2024)

11. Ковальчук О. В., Ковальова І. В. Роль державного регулювання у формуванні конкурентоспроможності експортного потенціалу країни. *Економіка. Фінанси. Право*. 2019. № 12(2). С. 15-19.

12. Ковальчук С. О. Державне регулювання експорту товарів з України. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. № 5 (11). С. 174-184.

13. Козак Ю. Г. Міжнародна торгівля: навч. посібник. 5-те вид., перероб. та доп. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 272 с.

14. Коляда О. В., Райчева А. О. Зовнішня торгівля України як чинник розвитку міжнародних економічних відносин. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 24, №Ч.2, 78-82.

15. Кондратенко Н. О., Тернова І. А., Колесник Т. М. Теоретико-методичні аспекти управління зовнішньоекономічною діяльністю господарюючих суб'єктів України. *Бізнес Інформ*. 2021. № 2. С. 21–26.

16. Кузьмін О. Є. Основи зовнішньоекономічної діяльності: теоретичні і прикладні аспекти: навчальний посібник. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2016. 502 с.

17. Левко М. М. Митно-тарифне регулювання в системі фінансової безпеки держави. Забезпечення стійкості та безпеки фінансової системи України: теорія та практика: монографія / за ред. Г.Я. Аніловської та І.Б. Висоцької. Львів: Сполом, 2016. 252 с.

18. Матвеев М., Лебедченко В., Гайдай Г. Регулювання ЗЕД в умовах війни. *Наукові перспективи*. 2022. № 5 (23). С. 232–245.

19. Митний кодекс України: Кодекс України редакція від 04.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 17.04.2024)

20. Мирончук В., Матвеев М., Голомша Н. Митні процедури забезпечення зовнішньоекономічних операцій під час воєнного стану в Україні. *Економіка*

масуспільство. 2022. № 39. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1386> (дата звернення: 17.04.2024)

21. Михайлютенко С. М. Експортний потенціал української олії. *Збірник наукових праць науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу Полтавської державної аграрної академії за підсумками науково-дослідної роботи в 2020 році* (м. Полтава, 14 травня 2021 року). Полтава: РВВ ПДАА, 2021. С. 266–297.

22. Моторнюк У. І., Яремчук Т. С. Відновлення експортного потенціалу України в умовах війни. *Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи*. 2022. С. 174 – 177.

23. Нечипорук А., Котова М., Кочубей Д. Експорт України в умовах воєнного стану. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2023. № 5. С. 18-32.

24. Офіційний сайт ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД». URL: <https://www.kernel.ua/ua/> (дата звернення: 17.04.2024)

25. Офіційна фінансова звітність ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД». URL: <https://clarity-project.info/edr/31454383/finances> (дата звернення: 17.04.2024)

26. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua/ (дата звернення: 17.04.2024)

27. Офіційний сайт асоціації «Укроліяпром». URL: www.ukroilprom.org.ua (дата звернення: 17.04.2024)

28. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. URL: <https://minagro.gov.ua/> (дата звернення: 17.04.2024)

29. Панасюк В. М., Птащенко О. В., Клак О., Трубіщина О. Експортно-імпорتنі операції: реалії обліку та оподаткування в умовах воєнного стану. *Журнал стратегічних економічних досліджень*. 2023. № 1(12). С. 25-34.

30. Пашко П. В., Шевчук С. В. Сутність та особливості державного регулювання механізмів забезпечення митних інтересів України. *Економіка та держава*. 2019. № 4. С. 4–10.

31. Перетятко І. О., Ковальова І. В. Формування ефективної системи державного регулювання експортного потенціалу в умовах глобалізації. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 14(1). С. 81-86.

32. Податковий кодекс України: Кодекс України редакція від 05.03.2023. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 17.04.2024)

33. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 26.10.2014 (поточна редакція від 01.01.2016, підстава 905-19). Відомості Верховної Ради (ВВР). 1991. № 29. Ст. 377.

34. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2023 рік: Постанова Кабінету Міністрів України; Перелік від 27.12.2022 № 1466. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1466-2022-%D0%BF#n26> (дата звернення: 17.04.2024)

35. Радченко О. П., Капанжи М. В. Удосконалення організації зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. URL: № 7. <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/29851> (дата звернення: 17.04.2024)

36. Савченко Н. М. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. *Економіка і регіон*. 2019. № 3 (75). С. 16-23.

37. Семенов В. В. Експортно-імпортні операції: навчальний посібник. К.: Знання України, 2014. 124 с.

38. Скриньковський Р. М. Діагностика факторів впливу на експортну діяльність підприємства. *Проблеми економіки*. 2017. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PeKon_2017_3_29 (дата звернення: 17.04.2024).

39. Співак І. Світовий ринок соняшникової олії та місце України. 2019. URL: https://expla.bank.gov.ua/expla/news_0066.html (дата звернення: 17.04.2024)

40. Степанова І.Ю. Державне регулювання зовнішньої торгівлі: теорія та практика. К.: КНЕУ, 2019. 247 с.

41. Степанова І. В. Державне регулювання зовнішньої торгівлі в Україні: проблеми та перспективи. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2020. № 1(65). С. 114-121.

42. Сторожук О. В., Свириденко Г. М. Митно-тарифне регулювання як фактор забезпечення зовнішньоекономічної безпеки держави в умовах євроінтеграції. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 17. С. 94–98.

43. Талавирия М. П., Василь П., Оксана Б. Экспорт соевых масел в Украине та світі: стаття М. П. Талавирия. Ужгород: *Геополітика України: Історія і сучасність. Збірник наукових праць*. 2022. Випуск 1 (28). С. 142-150.

44. Ahn Soojung, Dongin Kim and Sandro Steinbach (2023). The impact of the Russian invasion of Ukraine on grain and oilseed trade. *Agribusiness*, 39.1, 291-299.

45. Afawubo K., Noglo Y. A. ICT and entrepreneurship: A comparative analysis of developing, emerging and developed countries. *Technological Forecasting and Social Change*. 2021. 121312. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0040162521007447> (дата звернення: 17.04.2024)

46. Ay H. M., & Söylemez A. (2023). Grain Corridor Agreement and Turkey's Role in the Russia-Ukraine War. *Journal of Islamic World and Politics*, 7(1), 1–10.

47. 1st ship carrying Ukrainian grain leaves the port of Odesa (2022). URL: <https://apnews.com/article/russia-ukraine-middle-east-turkey-istanbul-932888f2e144b61acc855bba49c83cc> (дата звернення: 17.04.2024)

48. Export value of agricultural products from Ukraine to the European Union (EU-27) from 2015 to 2022 (2023). URL: <https://www.statista.com/statistics/876118/ukraine-agricultural-exports-o-the-eu/> (дата звернення: 17.04.2024)

49. Friedman N., Ormiston J. Blockchain as a sustainability-oriented innovation? Opportunities for and resistance to Blockchain technology as a driver of sustainability in global food supply chains. *Technological Forecasting and Social Change*. 2021. Vol. 175. 121403. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0040162521008349> (дата звернення: 17.04.2024)

50. Forecasting the macrolevel determinants of entrepreneurial opportunities using artificial intelligence models. S. B. Jabeur et al. Technological Forecasting and Social Change. 2021. 121353. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0040162521007848> (дата звернення: 17.04.2024)

51. Foreign Agricultural Service. USDA Global Market Analysis, 2 March 2021. URL: <https://apps.fas.usda.gov/psdonline/circulars/oilseeds.pdf> (дата звернення: 17.04.2024)

52. Chandna V. Social entrepreneurship and digital platforms: Crowdfunding in the sharing-economy era. Business Horizons. 2021. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0007681321001683> (дата звернення: 17.04.2024)

53. Goyal L. Exploring frugal innovation in social entrepreneurship: Insights from emerging economies. Organizational Dynamics. 2021. Vol. 50. Is. 2. 100782. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0090261620300346> (дата звернення: 17.04.2024)

54. Youssef A. B. Digitalization of the economy and entrepreneurship intention. Technological Forecasting and Social Change. 2021. Vol. 164. 120043. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0040162518301768> (дата звернення: 17.04.2024)

55. Holovnov S. (2022) Syrovynna ekonomika. Shcho kupovala i prodavala Ukraina v 2021 rotsi [Raw materials economy. What Ukraine bought and sold in 2021]. URL: <https://biz.censor.net/r3310713> (дата звернення: 17.04.2024).

56. Pashko P.V., Shevchuk S.V. (2019) Sutnist ta osoblyvosti derzhavnogo rehuliuvannia mekhanizmiv zabezpechennia mytnykh interesiv Ukrainy [The essence and peculiarities of the state regulation of mechanisms for ensuring the customs interests of Ukraine]. Ekonomika ta derzhava, no 4, p. 4–10.

57. Ports of Ukraine (2022) Eksport zerna vidstaie vid hrafiku mynuloho sezonu na 40% [Export of grain lags behind last season's schedule by 40%]. URL:

<https://ports.ua/eksport-zerna-vidsta%dl%94-vid-grafiku-minulogo-sezonu-na-40/>
(дата звернення: 17.04.2024).

58. Neskorođeva I., Pustovgar S. An Approach to Predicting the Insolvency of Ukrainian Steel Enterprises Based on Financial Potential. Journal of Eastern European and Central Asian Research. 2015. Vol. 2. № 2. P. 44–55.

59. Regulation (EU) No 952/2013 of 9 October 2013 laying down the Union Customs Code. The European Parliament and of the Council. 2013. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0952&rid=1> (дата звернення: 17.04.2024)

60. Regulation (EU) NO 374/2014 of the European Parliament and of the council of 16 April 2014 on the reduction or elimination of customs duties on goods originating in Ukraine, (2014). URL: <https://www.chamber.kr.ua/images/PDF/eur-No374-2014.pdf>
(дата звернення: 17.04.2024)

61. Rose Adam, Zhenhua Chen, & Dan Wei. (2023). The economic impacts of Russia–Ukraine War export disruptions of grain commodities. Applied Economic Perspectives and Policy, 45, 645-665.

62. Russia strikes Ukraine’s Odesa port in ‘hellish’ attack after Moscow vowed payback for Crimea bridge (2023). URL: <https://www.nbcnews.com/news/world/russia-ukraine-bombing-odesa-port-attack-moscow-crimea-rcna95051> (дата звернення: 17.04.2024)

63. State Statistics Service of Ukraine (2021). Zovnishnia torhivlia Ukrainy tovaramy u 2021 rotsi [Ukraine’s foreign trade in goods in 2021]. URL: <https://ukrstat.gov.ua/express/expr2022/02/14.pdf> (дата звернення: 17.04.2024).

64. The UN humanitarian aid plan in Ukraine is only 30 percent funded (2023). URL: <https://news.un.org/ru/news/topic/humanitarian-aid?f%5B0%5D=date%3A2023-07> (дата звернення: 17.04.2024)

65. Official website of United States Department of Agriculture. Oilseeds: World Markets and Trade. URL: <https://www.fas.usda.gov/data/oilseeds-world-markets-and-trade> (дата звернення: 17.04.2024).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Огляд зарубіжної літератури

1. Ahn Soojung, Dongin Kim and Sandro Steinbach (2023). The impact of the Russian invasion of Ukraine on grain and oilseed trade. Agribusiness, 39.1, 291-299.

In the journal Agribusiness, the authors examine the impact of the Russian invasion of Ukraine on grain and oilseed trade. This research is significant for understanding the geopolitical and economic implications of the conflict for global agricultural markets.

2. Afawubo K., Noglo Y. A. ICT and entrepreneurship: A comparative analysis of developing, emerging and developed countries. Technological Forecasting and Social Change. 2021. 121312. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0040162521007447>

In this article, the authors conduct a comparative analysis of the influence of information and communication technologies (ICT) on entrepreneurship in countries at different stages of development. The study may be valuable for understanding trends in entrepreneurship and ICT development worldwide.

3. Ay H. M., & Söylemez A. (2023). Grain Corridor Agreement and Turkey's Role in the Russia-Ukraine War. Journal of Islamic World and Politics, 7(1), 1–10.

This article examines Turkey's role in the context of the war between Russia and Ukraine, particularly concerning the Grain Corridor Agreement. The authors analyze the geopolitical aspects and economic consequences of this agreement for the region.

4. Friedman N., Ormiston J. Blockchain as a sustainability-oriented innovation? Opportunities for and resistance to Blockchain technology as a driver of sustainability in global food supply chains. Technological Forecasting and Social Change. 2021. Vol. 175. 121403. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0040162521008349>

In this article, the authors explore the opportunities and challenges of using blockchain technology to enhance sustainability in global food supply chains. This research is important for the development of new approaches to supply chain management.

5. Forecasting the macrolevel determinants of entrepreneurial opportunities using artificial intelligence models. S. B. Jabeur et al. Technological Forecasting and Social Change. 2021. 121353. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0040162521007848>

This study investigates methods for forecasting the macro-level determinants of entrepreneurial opportunities using artificial intelligence models. The authors analyze the factors influencing the level of entrepreneurship in different countries using advanced analytical methods.

6. Chandna V. Social entrepreneurship and digital platforms: Crowdfunding in the sharing-economy era. Business Horizons. 2021. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0007681321001683>

This article explores the intersection of social entrepreneurship and digital platforms, focusing on crowdfunding in the sharing economy era. The author examines how digital platforms facilitate social entrepreneurship initiatives and their impact on societal and economic development.

7. Goyal L. Exploring frugal innovation in social entrepreneurship: Insights from emerging economies. Organizational Dynamics. 2021. Vol. 50. Is. 2. 100782. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0090261620300346>

In this study, the author investigates frugal innovation in the context of social entrepreneurship, particularly in emerging economies. The research provides insights into how social entrepreneurs in these economies leverage frugal innovation to address social and environmental challenges.

8 Youssef A. B. Digitalization of the economy and entrepreneurship intention. Technological Forecasting and Social Change. 2021. Vol. 164. 120043. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0040162518301768> (дата звернення: 17.04.2024)

This article explores the relationship between the digitalization of the economy and entrepreneurial intention. The author examines how digital technologies and platforms influence individuals' intention to engage in entrepreneurship, shedding light on the evolving landscape of entrepreneurial activities.

9. Holovnov S. (2022) Syrovynna ekonomika. Shcho kupovala i prodavala Ukraina v 2021 rotsi [Raw materials economy. What Ukraine bought and sold in 2021]. URL: <https://biz.censor.net/r3310713> (дата звернення: 17.04.2024).

This source provides insights into Ukraine's raw materials economy, detailing the country's imports and exports in 2021. The information presented is valuable for understanding Ukraine's economic dynamics and trade patterns.

10. Pashko P.V., Shevchuk S.V. (2019) Sutnist ta osoblyvosti derzhavnoho rehuliuвання mekhanizmiv zabezpechennia mytnykh interesiv Ukrainy [The essence and peculiarities of the state regulation of mechanisms for ensuring the customs interests of Ukraine]. Ekonomika ta derzhava, no 4, p. 4–10.

This article discusses the essence and peculiarities of state regulation concerning mechanisms for protecting Ukraine's customs interests. It offers insights into the regulatory framework governing customs operations in Ukraine.

11. Neskorodeva I., Pustovgar S. An Approach to Predicting the Insolvency of Ukrainian Steel Enterprises Based on Financial Potential. Journal of Eastern European and Central Asian Research. 2015. Vol. 2. № 2. P. 44–55.

This study proposes an approach to predicting the insolvency of Ukrainian steel enterprises based on their financial potential. The research contributes to the understanding of financial risk assessment in the Ukrainian steel industry.

12. Rose Adam, Zhenhua Chen, & Dan Wei. (2023). The economic impacts of Russia–Ukraine War export disruptions of grain commodities. Applied Economic Perspectives and Policy, 45, 645-665.

This article examines the economic impacts of export disruptions of grain commodities due to the Russia–Ukraine War. The research provides insights into the implications of geopolitical conflicts on global grain markets and economic stability.

Анотація кваліфікаційної бакалаврської роботи**Export Potential of Ukraine in the Global Sunflower Oil Market (on the Example of Kernel-Trade LLC)**

This Bachelor's thesis investigates the export potential of Ukraine in the global sunflower oil market. The research is conducted using the example of Kernel-Trade LLC, one of the leading Ukrainian exporters of sunflower oil. The thesis provides a comprehensive analysis of the global sunflower oil market, including its current state, major trends, and key players. It also examines Ukraine's export potential in this market, taking into account its competitive advantages and challenges. In addition, the thesis analyzes the export activities of Kernel-Trade LLC, identifying its strengths, weaknesses, opportunities, and threats. Based on the analysis, the thesis provides practical recommendations for increasing the export potential of Ukraine and Kernel-Trade LLC in the global sunflower oil market.